

panorama wałbrzyska

www.walbrzych.naszemiasto.pl

Nr 47

HANDEL

Szykuje się Jarmark Bożonarodzeniowy, jakiego w Wałbrzychu jeszcze nie było!

Będzie czynny od 18 do 21 grudnia. Stanie aż 20 drewnianych domków z straganami **str. 4**

POCHÓWEK

W kłodzkiej kolegiacie otwarto kryptę ze szczątkami arcybiskupa

Arnost z Pardubic żył tutaj blisko 700 lat temu. Przez całe stulecia czczono go jako świętego **str. 5**

TRANSPORT PUBLICZNY

„Busiarze” nie zgadzają się z uchwałą wałbrzyskich radnych. Jest skarga do wojewody **str. 6**

NA WOKANDZIE

Czy przedsiębiorcy kradli podczas remontu Starej Kopalni? Prokuratura szacuje ich przekręty na 17 milionów złotych. Sporo **str. 7**

BUDOWLA

Komin PEC to symbol Wałbrzysza i dom drapieżnych ptaków. Zostanie odnowiony **str. 9**

Nr ISSN 2082-8446
Nr indeksu 272663

Eliza
Gniewek-Juszczak

Psijacie! to nie problem

Mało nas, coraz mniej. Pierwsze skojarzenie? Będzie fajnie, kameralnie. Na ulicach mogłoby nie być kory, w sklepach tłoku, żadnych kolejek do lekarzy. Byłoby zawsze siedzące miejsce w pociągu czy autobusie. Do tego lepsze powietrze, mniej odpadów. Cudownie? Nie, tak dobrze nie będzie. Depopulacja to przede wszystkim więcej osób dojrzałych plus na emeryturze, czyli mniej ludzi do prowadzenia autobusów, pracy w sklepach, czy leczenia ludzi.

Czy da się odwrócić ten trend? Pewnie nie. I gadanie, że ludzie traktują psy jak dzieci niczego nie zmieni. Czy bezdzietność jest modna? Nie wiem, czy chodzi o modę. Raczej o wiele okoliczności, które mają wpływ na decyzje młodych. Ani 800 plus, czy 1800 plus tego nie zmienią. Te pieniądze przydałyby się na dofinansowanie opieki nad starzejącymi się dziadkami i rodzicami, żeby nie trzeba było rzucać pracy i stawiać na głowie, by im tę opiekę zapewnić.

Dzisiaj na siedzące miejsce i brak tłoku można liczyć najwyżej w kościele - na dodatek wtedy, kiedy nie są święta. I chyba tylko modlić się zostaje o to, żeby być zdrowym na starość. Bo - jak mówi prof. Piotr Szukalski - żeby państwo mogło odpowiedzieć na wyzwanie demograficzne, musiałyby dołożyć ogromne pieniądze, których przecież nie ma. To zamknięte koło, bo więcej seniorów to większe potrzeby finansowe na opiekę nad nimi, a jednocześnie mniej kasy z podatków, bo jest mniej pracujących. Jeśli życzymy sobie stu lat życia, to dodajmy: w zdrowiu. Nie ma innego wyjścia. ©©

WAŁBRZYCH

Miłośnicy roślin czuli się, jak w raju

W wałbrzyskim Aqua Zdroju dobiegł końca Festiwal Roślin. Odwiedził to miejsce kolejny raz. Jest największym w Polsce targiem z roślinami doniczkowymi. Ten objazdowy, roślinny market odwiedza co roku największe miasta w kraju. Ostatnio zawitał do Wałbrzyska.

W hali Aqua Zdroju ustawiono tysiące roślin. Dużych i małych. Były dobrze znane, tradycyjne, ale też egzemplarze wyjątkowe, kolekcjonerskie, które trudno znaleźć w innym miejscu. Wszystkie zdrowe, zadbane. Prezentowały się znakomicie. Do tego ich ceny były niezwykle atrakcyjne.

Festiwal Roślin w Aqua Zdroju odwiedziły setki osób. Niemal każda wychodziła, niosąc doniczki z pięknymi roślinkami. Paweł Gołębiowski

WAŁBRZYCH

Miasto już się przygotowuje do świąt

Wałbrzych przystroja się już na nadchodzące święta. Na ulicach i w parkach są montowane światełka oraz dekoracje. W wielu miejscach już rozblysnęły iluminacje. Zimy i śniegu jeszcze co prawda nie ma, ale za chwilę pocujemy chyba w mieście prawdziwie magiczny nastrój. W tym roku ma być wspanialej niż

kiedykolwiek dotąd. Ozdób bowiem przybędzie.

Skąd taka pewność? Otóż w sierpniu, podczas sesji Rady Miejskiej, radni uchwalili zmianę z budżecie miasta na 2025 rok, która zakładała przeznaczenie 450 tys. zł na zakup świecących bombek i świątecznych ozdób.

Paweł Gołębiowski

Ruszyły zapisy do biegu dla hospicjum

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Za niecały miesiąc czeka nas kolejny Charytatywny Bieg Mikołajkowy dla Wałbrzyskiego Hospicjum. Trwają zapisy.

Ruszyły zapisy do VI Charytatywnego Biegu Mikołajkowego dla Wałbrzyskiego Hospicjum. Tegoroczna edycja tego wyjątkowego wydarzenia odbędzie się 14 grudnia, a już teraz do udziału w niej zapisało się ponad 170 osób. Cele imprezy jest wspaniały - wsparcie dzieci, podopiecznych hospicjum oraz dzieci, które straciły rodziców.

Uczestnicy biegu w tym roku będą biegali po trochę innej trasie niż ta znana z poprzednich lat. W VI edycji wprowadzono bowiem trochę innowacji.

Uczestnicy głównego biegu wyruszą na trasę o długości 5 kilometrów o godzinie 12.00 z Alei Piskowej w wałbrzyskiej dzielnicy Piskowa Góra. To niedaleko hospicjum, ale start zaplanowano właśnie tam,

a nie - jak dotychczas - obok jego siedziby przy ul. Zygmunta Krasińskiego.

Także na Alei Piskowej - ale wcześniej, bo od godz. 10.30 - zostanie przeprowadzony Mikołajkowy Bieg dla dzieci i młodzieży.

Bieg odbywać się będzie w różnych kategoriach wiekowych i na różnych dystansach. Są one następujące: dla roczników 2021-2019 - około 200 m, dla roczników 2018-2016 - około 400 m, dla roczników 2015-2013 - około 600 m, dla roczników 2012-2010 - około 1 km.

Biegowi będą towarzyszyły zabawy w mikołajkowym klimacie, prowadzone przez animatorów z Kamayu Art. Będą zawody i konkursy z fantami do wygrania.

O rozgrzewkę zadba Szkoła Tańca Cordex, a każdy uczestnik po ukończeniu biegu otrzyma medal, mikołajkową czapkę oraz upominek.

Zapisy są prowadzone przez stronę: <https://formularz.ultimasport.pl/425> Tam też znajdziemy wszystkie szczegóły, dotyczące imprezy. ©©

FOT. STARA KOPALNIA W WAŁBRZYCHU

WAŁBRZYCH

Handlowali przedmiotami z duszą

Przysłowiowym strzałem w dziesiątkę okazały się targi „Vintage & Craft - Rzemiosło i Drugie Życie”, zorganizowane w Starej Kopalni w Wałbrzychu.

- To wydarzenie pokazuje, że Wałbrzych ma ogromną potrzebę i chęć uczestniczenia w projektach, promujących kreatywność i lokalnych twórców. To dla nas jasny sygnał, by kontynuować tę inicjatywę - mówi Ewa Balcerzak, specjalista ds. marketingu w Starej Kopalni.

Podczas targów zaprezentowało się około 30 twórców,

rzemieślników i pasjonatów przedmiotów z duszą. Na stoiskach można było znaleźć wyroby rękodzieła, ceramikę, autorską biżuterię, naturalne produkty, modę z drugiego obiegu i unikatowe przedmioty.

Dopisała też publiczność. Przez cały czas trwania targów sala wypełniała się odwiedzającymi. Zjawiały się całe rodziny. Rozmawiano o prezentowanych przedmiotach - tych świeżo stworzonych przez rzemieślników i tych, które zyskały drugie życie. PG

PIERWSZA KĄPIEL

FOT. WAŁBRZYSKIE MORSY

Na rozpoczęcie sezonu Wałbrzyskich Morsów przyjechali do Karczmy Góralskiej w Dzieńmorowicach miłośnicy zimnych kąpiei z innych miejscowości. Pojawiły się: Morsy z Jelcza, Morsy Łosiów, Stowarzyszenie Otmuchowskie Piranie, Stowarzyszenie Kompas Goczałków, Morsy Sowiogórskie, Ślęzańskie Morsy i Strzegomskie Morsy. - Uroczystość rozpoczęła się odśpiewaniem hymnu, następnie był szybka rozgrzewka, po której grupy udały się tanecznym krokiem w rytm poloneza na wspólną kąpiel. Rozgrzewali się przy ognisku i gorących posiłkach - opowiadają morsy. Spotykają się tu regularnie w środy o 18.00 lub soboty o 16.00. ADA

ZŁOTY POCIĄG BADACZE OTRZYMALI ZEZWOLENIE NA WYKONANIE BADAŃ GEORADAROWYCH. RUSZĄ NIEBAWEM

Trzy wagony podobno stoją w zamaskowanym tunelu

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Ekipa Złoty Pociąg 2025 ujaśni się. Lada dzień ruszą prace. Konserwatorka za pewnia: - Zgoda to już tylko formalność.

Po długiej ciszy ekipa Złoty Pociąg 2025 znowu rozgrzała wyobraźnię miłośników tajemnic i legend. Jak napisał w mediach społecznościowych tajemniczy M., szef ekipy, „po długich i żmudnych negocjacjach z Nadleśnictwem Świdnica otrzymaliśmy zezwolenie na wejście w teren i wykonanie badań georadarowych”.

Nadleśnictwo wyraziło zgodę

Jak podkreśla tajemniczy M., ekipa Złoty Pociąg 2025 potrzebowała „oddechu”, aby zebrać siły, myśli i podnieść się po „ciosie”, którym był brak zezwoleń na prowadzenie badań na wskazanym terenie leśnym, który okazał się „ściśle chroniony”.

O tym, że rośnie tam tzw. starolas i nie można w niego ingerować i narażać, pisaliśmy w czerwcu br. Zgodnie z ogłoszoną

FOT. DARIUSZ GDESZ

Kim jest M.? I czy znalazł złoty pociąg, w którego istnienie powątpiewają naukowcy?

w tym roku strategią Ministerstwa Klimatu, starolasy mają zostać objęte ochroną.

Na wiadomość o pracach przy poszukiwaniu Złotego Pociągu M. kazał czekać od 17 lipca bieżącego roku.

- Wierzyłem w siebie i wiem, że wy również wierzyliście we mnie. Mamy zgodę właściciela terenu! Po długich i żmudnych negocjacjach z Nadleśnictwem Świdnica otrzymaliśmy zezwolenie na wejście w teren i wykonanie badań georadarowych.

Może nie w 100 procentach takich, jakies sobie pierwotnie zakładaliśmy, ale w stopniu, który pozwoli przybliżyć nas do prawdy. Z tego miejsca dziękuję panu nadleśniczemu Nadleśnictwa Świdnica Jerzemu Zemlikowi za zrozumienie i rzeczowy, konstruktywny dialog, który zaowocował konsensusem, w którym obydwie strony są usatysfakcjonowane. Obszar leśny nie ucierni, a my wykonamy swoją misję. Warto wierzyć i walczyć o swoje marzenia - napisał M.

Jak dodaje, potrzebna jest jeszcze zgoda Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Dokumenty zostały już złożone.

- Wpłynął do nas taki wniosek i mamy 30 dni na jego rozpatrzenie. Jeśli wszystkie formalności zostały spełnione, jest zgoda właściciela terenu i nie ma żadnych uchybień, to oczywiście taką zgodę wydamy - zapowiada Anna Nowakowska, szefowa wałbrzyskiej delegatury Dolnośląskiego Woje-

wódzkiego Konserwatora Zabytków.

I dodaje, że urząd ma na to 30 dni. Taki jest ustawowy termin udzielenia odpowiedzi.

Niedługo wszystko będzie jawne

- Nie znacie mnie, ale jedno wiedzieć: ja nigdy nie rzucam słów na wiatr! Inigdy się nie podaję! Nie wycofuję się również z ani jednego słowa, które napisałem w poprzednich oświadczeniach. Historia o tzw. złotym pociągu jest prawdziwa, radiestezja jest fizyką, a ja odnalazłem tunel i trzy wagony, ukryte w środku. Jak to się stało, jak do tego doszło? Przyjdzie czas, że wszystko wyjaśnię i odpowiem na każde pytanie. Ja doskonale wiem, o czym mówię, co robię i dokąd zmierzam - zapewnia M.

- Wielu zarzuca mi, że robię cyrk, „ukrywając się”. Mój plan od samego początku zakładał, ujawnienie się po otrzymaniu zgody na badania, ale jak wiecie, tej zgody nie było. Teraz ta zgoda jest i wiem, że powoli czas mojej anonimowości dobiega końca. Jestem gotowy, stanę twarzą w twarz z każdym i będę bronił wykonanej przez siebie pracy.

Nie boję się żadnej opinii i krytyki, wiem, ile wysiłku w to włożyłem, ile pracy i przede wszystkim wiem, co znalazłem. Pora to udowodnić! - zapowiada M.

Nam poszukiwacze uchylili rąbka tajemnicy. Zdradzili, że jest ich trzech. Jedna osoba odpowiada za media społecznościowe i szeroko pojęty marketing, druga za aspekty prawne, a trzecia jest odkrywcą o wybitnych zdolnościach radiestezyjnych.

Pociąg ma być w tunelu

Przypomnijmy, że zdaniem ekipy Złoty Pociąg 2025, legendamy skład, znajduje się na terenie Nadleśnictwa Świdnica. Zgłaszający wskazał, że chodzi o trzy wagony kolejowe, ukryte w zamaskowanym tunelu.

Zgłaszający, powołując się na Ustawę z 20 lutego 2025 roku o rzeczach znalezionych zgłosił znalezienie „trzech wagonów kolejowych (towarowych) z okresu II wojny światowej, ukrytych w zamaskowanym tunelu. Każdy wagon ma około 12 metrów długości, czterech metrów szerokości i czterech metrów wysokości. Wagony są ukryte za zamkniętą, rozsuwaną stalową bramą u wlotu do tunelu”.©©

REKLAMA

0011436158

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

KRAJOWY
PLAN
ODBUDOWY

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

POMOC PRAWNA

Masz problem z nieuczciwym wykonawcą w ramach programu Czyste Powietrze?
Skorzystaj z **bezpłatnych konsultacji prawnych** we Wrocławiu,
Jeleniej Górze, Wałbrzychu i Legnicy!

Sprawdź szczegóły i harmonogram spotkań na www.fos.wroc.pl

Zeskanuj!

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ

Współfinansowane z unijnego systemu handlu
uprawnieniami do emisji (Funduszu Modernizacyjnego)

@foswroclaw

@foswroclaw

@WFOSIGWWroclaw

Szykuje się jarmark, który zachwyci!

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Jarmark Bożonarodzeniowy w Wałbrzychu będzie bogatszy. Ma być więcej drewnianych domków ze straganami i więcej atrakcji dla rodzin z dziećmi.

Jarmark Bożonarodzeniowy w Wałbrzychu z nową choinką, świętym Mikołajem i saniami do robienia zdjęć, żywą szopką, sceną, światełkami i świątecznymi warsztatami zrobił w ubiegłym roku furorę. W tym roku atrakcji ma być jeszcze więcej.

Hit... do poprawy

Ubiegłoroczny Jarmark Bożonarodzeniowy w Wałbrzychu przypadł mieszkańcom do gustu. Wielu naszych rozmówców było pozytywnie zaskoczonych, ale mimo to czuło niedosyt.

Jak mówili „super, ale za mało stoisk i warsztatów, za krótko”. Najbardziej podobała się nowa choinka, święty Mikołaj z saniami do robienia zdjęć (i częstujący słodyczami), warsztaty świąteczne z żywym og-

Tak bawiliśmy się na wałbrzyskim jarmarku w ubiegłym roku. Wkrótce ten klimat wróci!

niem i wypiekaniem własnoręcznie zrobionych ciastek (uznali za hit i chcieli więcej), żywa szopka ze zwierzętami oraz scena z piosenkami na żywo.

Miasto słucha mieszkańców

W tym roku ma być jeszcze fajniej. Jak nam mówi Karolina

Usarek z Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu, miasto słucha mieszkańców i stara się w miarę finansowych możliwości odpowiadać na ich oczekiwania.

- Wałbrzyskanie chcieli większego lodowiska przy Starej Kopalni w Wałbrzychu i czynnego dłużej. Dostaną je w tym roku, i to lada dzień. Będzie czynne nie przez kilkanaście dni, lecz aż

trzy miesiące. Podobnie jest z Jarmarkiem Bożonarodzeniowym. Będzie co prawda trwał cztery dni, tak jak w tamtym roku, ale pojawi się na nim więcej stoisk i atrakcji. Będzie też więcej świątecznych iluminacji i ozdób, które nadają świętom wyjątkowego smaku i charakteru - mówi nam Karolina Usarek.

Będzie 20 drewnianych domków ze straganami zamiast 13

Jak zaznacza, w tym roku jarmark potrwa od 18 do 21 grudnia, codziennie do godz. 18.00, a w sobotę do 20.00. Zamiast 13 drewnianych domków ze straganami będzie ich aż 20. Zgłoszeń jest już sporo, a chętni mogą się jeszcze zgłaszać do 10 grudnia do wydziału promocji UM w Wałbrzychu. Co najważniejsze dla sprzedawców, nie będą ponosili żadnych opłat za wynajęcie domku. W innych miastach są one całkiem spore.

- Już wiemy, że będzie w nich mnóstwo rękodzieła, od ozdób świątecznych przez kartki, oryginalną biżuterię i inne rzeczy, w tym rękodzieło, które mogą trafić pod choinkę. Nie zabraknie miodów, oscypków (także na ciepło), grzanego wina alkoholowego i bezalkoholowego, gorącej czekolady, zimowej herbatki, ciast, świątecznych wędlin i innych pyszności. Będzie tu pachnieć piernikiem, cynamonem, goździkami i do brym pieczystym - wylicza Joanna Kakuba z Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu.

Mnóstwo występów i aż 18 disneyowskich postaci!

Tak, jak w ub. roku w rynku stanie scena, na której codziennie będą różne występy, w tym dzieci z wałbrzyskich szkół oraz wspólne śpiewanie kolęd i świątecznych przebojów. Będą popisy Wałbrzyskiej Szkoły Talentów, trwają rozmowy z Zespołem Pieśni i Tańca „Wałbrzych”.

Nie zabraknie świętego Mikołaja z saniami i świątecznych warsztatów, których w tym roku ma być więcej. W planach jest żywa szopka. I absolutna nowość - 18 postaci z disneyowskich bajek oraz scenografią do robienia zdjęć, w tym karocą Kopciuszka, pałacem Disneya, wielbłądem Aladyna i bajkowym domkiem.

- Dogrywamy jeszcze szczegół. W mieście na pewno pojawią się citylighty z reklamą jarmarku. Będzie bardzo nastrojowo. Klimat świąt pocujemy już 5 grudnia, bo właśnie na ten dzień jest zaplanowane uroczyste rozpalenie choinki. Będą występy dzieci ze szkół i oczywiście święty Mikołaj. Zapraszamy! - zachęca Karolina Usarek. ©©

Okradł skarby, sprofanował kościół

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Złodziej okradł skarby w kościele na Podzamczu w Wałbrzychu. Zabrał pieniądze i sprofanował sanktuarium.

Do kradzieży w wałbrzyskim kościele doszło w nocy z 10 na 11 listopada. Sprawca okradł parafię pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego na Podzamczu. Jego łupem padły pieniądze ze skarbon, do których wierni wrzucali po 3 listopada datki na wypominki. Sprawca zabrał też z sanktuarium karteczki z nazwiskami osób, za które miały być odprawione msze święte.

Sprawa została zgłoszona policji. Funkcjonariusze zadziałali błyskawicznie i zatrzymali podejrzanego o kradzież na terenie ogrodów działkowych przy ul. Topolowej na Piaskowej Górze.

- 40-letni mężczyzna jest podejrzany o to, że ukrył się w kościele i w nocy z 10 na 11 listopada okradł świątynię. Wstępnie ustalono, że ukradł 2 tys. zł - powiedział nam Marcin

Świeży z Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu.

Księżą apelują, by osoby, które przekazały karty wypominkowe, zrobiły to jeszcze raz (bez ofiary na ten cel).

- Wszystkie ponownie złożone wypominki zostaną włączone do modlitwy - mówią.

I dodają, że w duchu wynagrodzenia za dokonane świętokradztwo została odprawiona msza święta z nabożeństwem ekspiacyjnym. To rodzaj nabożeństwa, które ma wynagrodzić Panu Bogu takie czyny, jak profanacja czy bluźnierstwo. ©©

Złodziej okradł kościół Podwyższenia Krzyża Św.

Wataha dzików grasuje koło szkoły

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Ludzie skarżą się, że wataha dzików grasuje koło szkoły i kościoła przy ul. 11 Listopada w Wałbrzychu. Boją się o dzieci.

Mama jednego z uczniów Szkoły Podstawowej nr 22 w Wałbrzychu opublikowała na Youtube filmik. Zarejestrowała na nim, jak wataha dzików grasuje przy ul. 11 Listopada koło Szkoły Podstawowej nr 22 i kościoła św. Barbary. To wzbudziło zrozumięcie zaniepokojenie kobiety.

Matka pełna obaw

Jak pisze do nas mama (dane osobowe zastrzegła sobie do wiadomości redakcji), rano 14 listopada, tuż przed weekendem, w czasie, gdy dzieci idą do szkoły, w okolicy Szkoły Podstawowej nr 22 i kościoła św. Barbary pojawiła się wataha dzików, stwarzając zagrożenie dla kierowców i dzieci.

- Wataha ta jest obecna w okolicy od jakiegoś czasu, siejąc postrach wśród mieszkańców. Proszę w imieniu

mieszkańców ulicy 11 Listopada spytać władarzy miasta, jak długo jeszcze będziemy się bać rano wychodzić z domu? Czy miasto robi coś w sprawie dzików? - apeluje zdenerwowana kobieta.

I rzeczywiście: na opublikowanym w internecie filmiku widać wyraźnie dużą grupę dzieci, idącą do szkoły i dziki, które spacerują w bliskiej odległości. Dochodzi do niebezpiecznej sytuacji, bo część dzików pochodzi do ruchliwej jezdni. Na szczęście wycofują się i - nie powodując żadnej kolizji - czmychają w stronę drzew.

Miasto zapowiada patrole i apeluje do mieszkańców

Zapytaliśmy Straż Miejską i Urząd Miasta, czy i jakie kroki podjęły w sprawie dzików z ul. 11 Listopada.

Jak mówi nam Kazimierz Nowak, szef Straży Miejskiej w Wałbrzychu, problem dzików w Wałbrzychu występuje od dawna i miasto robi, co może, by było bezpiecznie.

- W tej konkretnej sytuacji będziemy częściej patrolować

Dziki przestały być w mieście niezwykłym zjawiskiem. W Wałbrzychu widywano je ostatnio przy ul. 11 Listopada.

okolicę szkoły, zwłaszcza w godzinach porannych i odstraszać dziki - zapewnia komendant.

Marcin Szewczak, szef wydziału zarządzania kryzysowego podkreśla, że nie można zredukować dzików w tak ruchliwym miejscu. Można je odstraszać i redukować na obrzeżach miasta, co najmniej 150 metrów od zabudowań.

- I robimy to. Miesięcznie w Wałbrzychu populacja dzików jest zmniejszana o kilkana-

ście sztuk. Straż Miejska rozstraszają dziki. Poza tym apelujemy do mieszkańców o niezostawianie resztek jedzenia koło śmietników, bo to wabi dziki do miasta. Będą tu zagładały częściej, zwłaszcza zimą, kiedy w lesie będzie im trudniej zdobyć pożywienie. Wszelkie zagrożenia należy od razu zgłaszać straży miejskiej. Będziemy natychmiast reagowali - zaznacza Marcin Szewczak. ©©

W Kłodzku otwarto kryptę ze szczątkami Arnosta z Pardubic

Adrianna Szurman
Kłodzko

Otworzyli sarkofag czeskiego arcybiskupa, czczonego jako świętego. Co skrywa metalowa szkatuła z Kościoła Jezuitów w Kłodzku, zamknięta 661 lat temu?

To historyczny moment dla kolegiaty w Kłodzku. Na miejscu byli archeolodzy oraz pracownicy naukowcy uniwersytetów we Wrocławiu i Pradze. W kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny podniesiono płytę ze szczątkami arcybiskupa praskiego Arnosta z Pardubic. Był pierwszym praskim biskupem, błogosławionym i na Ziemi Kłodzkiej czczonym jako świętym. Kryptę otwarto w ramach prac ratunkowych, bo posadzka wokół zapadła się.

Najpierw otworzyli sarkofag

Naukowcy, konserwatorzy, historycy i antropolodzy podnieśli płytę sarkofagu. Potem przyszedł czas na otworzenie metalowej szkatuły, opieczętowanej i obwiązanej metalowym drutem, która nie była otwierana od XIX wieku. Spoczywa w kościelnej krypte od 661 lat.

FOT. 24KŁODZKO.PL

Moment otwarcie krypty Arnosta z Pardubic i wydobywania z niej metalowej szkatuły.

- Przy otwarciu komory grobowej obecni byli naukowcy z Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu z Pardubic oraz pracownicy Muzeum Ziemi Kłodzkiej i Muzeum Narodowego w Pradze. Prace wykonywano w ramach wydanych pozwoleń na badania archeologiczne, o które występował Wydział Archeologii Uniwersy-

tetu Wrocławskiego oraz pozwolenia na przeprowadzenie prac budowlanych i konserwatorskich w obrębie zapadającej się dookoła krypty posadzki. Prace ratunkowe pozwolą na rozeznanie problemu, a także na zbadanie, w jakim stanie jest krypta i jakich czynności konserwatorskich wymaga - przekazują dziennikarze 24kłodzko.pl. Na tym portalu można też obejrzeć wiele zdjęć, związanych z otwarciem sarkofagu arcybiskupa.

Jak dodają, w ubiegłym roku komorę grobową, w której są pochowane szczątki arcybiskupa, badano specjalnymi kamerami.

W kryptcie znajdowała się metalowa szkatuła

Tak, jak się spodziewali naukowcy, po otwarciu głębokiej na 2 metry krypty znaleziono metalową skrzynię. W środku ma się znajdować szklane opakowanie ze szczątkami Arnosta z Pardubic. Jego szczątki mają być przebadane przez naukowców z Czech.

Arnost urodził się 25 marca 1297 roku w Kłodzku. Był najstarszym z czterech synów rycerza Arniszta z Hostinki, pana na Pardubicach, królewskiego burgrabiego w Kłodzku i jego

żony Adeli. Uczył się w szkole parafialnej przy kościele pw. św. Jana w Kłodzku, później w szkole ojców Benedyktynów w Broumovie, a następnie w szkole partykularnej przy katedrze w Pradze. Po ich ukończeniu - zgodnie ze średniowiecznymi zwyczajami - wyjechał na studia do Padwy i Bolonii, gdzie zgłębiał prawo oraz teologię.

W 1338 roku wrócił do Czech, by przyjąć godność dziekana kapituły w Salskiej i kanonika kapituły św. Wita w Pradze. Rok później został dziekanem i oddał się bez reszty sprawom duchowym.

Był także dyplomata i cieszył się zaufaniem Luksemburgów, władających ówczesnie w Pradze. To przy ich poparciu został biskupem praskim (w 1343 roku). Później uzyskał tytuł pierwszego arcybiskupa praskiego.

Arcybiskup był współfundatorem gotyckiej katedry św. Wita w Pradze, a w Kłodzku kościoła i klasztoru augustianów. Był również współfundatorem i założycielem Uniwersytetu w Pradze, gdzie został pierwszym kanclerzem. Jak podają źródła, zasługi arcybiskupa były doceniane tytułami i zaszczytami. Był kanclerzem

królestwa czeskiego i kardynałem.

Zmarł 30 czerwca 1364 roku na swoim zamku w Roudnicy nad Łabą. Zgodnie z testamentem, został pochowany w Kłodzku, mieście swojego dzieciństwa. Kochał to miasto. W prezbiterium stanął jego nagrobek.

Z nagrobkiem jest związane zdarzenie, uznane za cud

„Chodzi o cudowny olej, który pojawił się na pomniku - na podstawie starych źródeł czeskiego kronikarza Wacława Hajka z Liboczan (zmarł w 1533 roku), a później wspominany przez jezuitów B. A. Balbino i J. Millera. Historia z olejem była niegdyś bardzo znana. Otóż w 1468 roku, dokładnie 15 maja oraz ponownie w święto Wniebowstąpienia Pańskiego pojawił się dziwny olej, substancja w rodzaju balsamu, nie mająca typowych dla oleju właściwości: nie ulegała spalaniu, nie pływała po wodzie, przypominała olej, lecz wydzielala powabny i uroczy zapach. Ten olej, czy jak inni wolą balsam, wyciekał z powierzchni całego nagrobka w tak wielkiej ilości, że mieszkańcy Kłodzka i okolicy zbierali go łyżkami do

szklanych naczyń. Wierzono bowiem w jego cudowne właściwości.

Dwukrotne pojawienie się oleju zwróciło uwagę kłodzkich duchownych, którzy chcieli to wydarzenie wykorzystać do własnych celów. Kłodzko było wtedy obłożone przez papieństwo interdyktem. Był to rodzaj klątwy, nałożonej na miasto z powodu króla - husyty Jerzego z Podiebradu, do którego należało hrabstwo kłodzkie. Interdykt zabraniał uroczystych ceremonii, ślubów i okazałych pogrzebów, a nawet bicia w dzwony, głoszenia kazań i odprawiania uroczystych nabożeństw.

Michael, ówczesny prepozyt klasztoru augustianów w Kłodzku wysłał flaszkę cudownego oleju do rezydującego we Wrocławiu legata papieskiego Rudolfa. Wraz z tą przesyłką dostarczono list, który miał przekonać legata o prawdziwości cudu. Wszystko to zmierzało do podkreślenia faktu, że w mieście obłożonym klątwą zdarzył się cud. Znalazł się dobry powód do zdjęcia klątwy. Zwłaszcza, że już wtedy czczono Arnosta jako świętego” - czytamy w książce pt. „Na granicy legendy i wiary”, wydanej w 1993 roku. ©

ALE KOSMOS

10 LAT HYDROPOLIS

10. urodziny CEE HYDROPOLIS

Świętuj z nami! Zapraszamy na urodzinowy weekend 6-7 grudnia 2025 r. Dwa dni wypełnione atrakcjami, niespodziankami i odlotową zabawą.

Wyrusz w niezwykłą podróż – zobacz prawdziwe łaziki marsjańskie, weź udział w bezpłatnych warsztatach i animacjach, spotkaj się z Karolem Wójcickim by wysłuchać rozmów o wodzie, gwiazdach i kosmosie.

Przyjdź i zanurz się w świecie nauki, technologii i kosmicznych inspiracji.

www.hydropolis.pl
Kup bilety online i dołącz do nas!

Wrocław, ul. Na Grobli 19

„Busiarze” nie zgadzają się z uchwałą radnych. Jest skarga do wojewody

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Uchwała o korzystaniu z wałbrzyskich przystanków nadal budzi emocje. PiS zaskarżyło ją do wojewody.

Podjęta niedawno uchwała rady miejskiej Wałbrzyskiej, dotycząca warunków i zasad korzystania z przystanków komunikacyjnych została zaskarżona do wojewody. Zakomunikowali to 14 listopada przedstawiciele Prawa i Sprawiedliwości w Wałbrzychu. Poseł Grzegorz Macko oraz miejscy radni Katarzyna Fabicka i Piotr Sosiński zorganizowali w tej sprawie konferencję na Placu Magistrackim, tuż przy Ratuszu.

Dla „busiarzy” przystanki tylko na obrzeżach

Wspomniana uchwała została przegłosowana na sesji 30 października. Zgodnie z zawartymi w niej zapisami, prywatni pozamiejscy przewoźnicy, operujący tzw. busami, będą mogli dojeżdżali tylko na obrzeża Wałbrzyskiej. Zostanie wyznaczonych dziewięć miejsc, w których będą się mogli zatrzymywać. To m.in. przystanki przy ul. Wrocławskiej, Karkonoskiej, Mieroszewskiej, Bystrzyckiej i Andersa. Ich pa-

Radni PiS zaskarżyli do wojewody uchwałę RM w sprawie przystanków autobusowych.

sażerowie, chcąc zjechać dalej, będą się musieli przesiąść do autobusów komunikacji miejskiej.

- To zmierza do wyrugowania pozamiejskich przewoźników z możliwości prowadzenia transportu na terenie naszego miasta - mówił Grzegorz Macko.

On i wspomniani radni twierdzili, że to dyskryminacja, że uchwała przyczyni się do ko-

munikacyjnego wykluczenia. Pasażerowie będą musieli kupować dodatkowe bilety i dłużej czekać na przystankach. No i ma to być sposób Wałbrzyskiej na podreperowanie budżetu. Podobne argumenty przedstawiano już 30 października podczas wspomnianej sesji Rady Miejskiej. Radnym wtórowali wtedy przedstawiciele pozamiejskich przewoźników, którzy się tam wówczas zjawili.

Chodzi o zrobienie porządku

Wnioskodawcy uchwały, czyli wałbrzyscy urzędnicy wyjaśniają, że chodzi im o uporządkowanie sytuacji, czego nie robiono od wielu lat. Wałbrzych ma obecnie nowoczesne, komfortowe, ekologiczne autobusy wodorowe, do tego tutejsi operatorzy, czyli Miejski Zakład Usług Komunalnych i Śląskie Konsorcjum Autobusowe po-

krywają ogromną część kosztów utrzymania przystanków i nie ma sensu dublowania się w mieście z innymi przewoźnikami. A do tego wałbrzyskie autobusy, kursujące po mieście i do siedmiu sąsiednich gmin, z którymi współpracują, też jeżdżą ze sporą częstotliwością (realizują około 1,2 tys. kursów dziennie). W tych przewozach obowiązują zniżki i takie będą też na nowej linii 31, czyli z Wałbrzyskiej do Świdnicy, którą niebawem będzie prowadziło MPK Świdnica.

- Uchwała w praktyce oznacza, że porządkuje się zasady, jeżeli chodzi o korzystanie z infrastruktury przystankowej na terenie Wałbrzyskiej. W taki sposób, że dwóch miejskich operatorów, wyłonionych przez organizatora, czyli Miejski Zakład Usług Komunalnych oraz Śląskie Konsorcjum Autobusowe korzystają na tych samych zasadach, co do tej pory, z miejskich przystanków. Natomiast jeżeli chodzi o tzw. przewoźników pozamiejskich i przewozy międzymiastowe, to zostało wyznaczonych dziewięć przystanków na obrzeżach Wałbrzyskiej, na których pasażerowie wysiadają i przesiadają się do komunikacji miejskiej - wyjaśnia Kamil Orpel, prezes MZUK w Wałbrzychu.

Mieszkańcy też mają obawy

Takie porządkowanie nie podoba się jednak nie tylko przewoźnikom, ale także wielu mieszkańcom. Boją się, czy nie będą mieli utrudnionych dojazdów do pracy, szkoły, szpitala czy na zakupy.

- Radni Prawa i Sprawiedliwości w swojej skardze do wojewody powołują się na Konstytucję. W jej artykule 32. jest nałożony na władze publiczne obowiązek równego traktowania wszystkich podmiotów, ale także zakaz dyskryminacji w życiu gospodarczym. Chodzi nam też o mieszkańców powiatu wałbrzyskiego. Będą mieli utrudniony dostęp do Wałbrzyskiej. Także wałbrzyskanie, którzy pracują poza Wałbrzychem będą mieli utrudniony dojazd do Świebodzic, Jędrzychowic czy innych okolicznych gmin. Jest to uchwała, która wymaga uchylecia. Na poparcie naszych uwag wskazujemy liczne orzeczenia Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, Naczelnego Sądu Administracyjnego, a także Sądu Antymonopolowego w Warszawie - tłumaczył podczas konferencji Piotr Sosiński.

Decyzja wojewody będzie znana na początku grudnia. Jeśli wojewoda nie odrzuci uchwały, sprawa trafi do sądu. ©

Turyści pokochali wieżę na Dzikowcu. Zdobyła Sudecki Kryształ 2025!

Elżbieta Węgrzyn
Boguszów-Gorce

Nowa wieża widokowa na Dzikowcu zdobyła Sudecki Kryształ 2025. Odwiedziło ją już prawie 40 tysięcy osób!

Wieża Dzikowiec zdobyła Sudecki Kryształ 2025 w kategorii Najlepsza Inwestycja 2025.

Sudeckie Kryształy w cenie!

14 listopada podczas uroczystej gali w Zamku na Skale w Trzebiezowicach wręczono Dolnośląskie i Sudeckie Kryształy 2025. W kategorii Najlepsza inwestycja samorządowa lub prywatna triumfowały inwestycje z regionu wałbrzyskiego i okolic Kłodzka, w tym hit turystyczny 2025 roku, wybudowany przez powiat wałbrzyski.

- Bardzo dziękuję kapitule za wyróżnienie. Uważam, że

wszystko, co się czyni dla ludzi ma największą wartość i taka właśnie jest wieża na Dzikowcu. Jest ona dostępna za darmo, dla wszystkich. Jeśli ktoś ma problemy, nie musi wchodzić na sam szczyt, może wjechać wyciągiem z miejscowości Boguszów-Gorce. Zapraszamy wszystkich do jej odwiedzenia. Oferuje wyjątkowe widoki na całe Sudety, a przy ładnej pogodzie możemy zobaczyć nawet Sky Tower we Wrocławiu - mówił wręczony Leonard Górski, starosta wałbrzyski podczas odbierania pamiątkowej statuetki i dyplomu.

Wieża jak sprężyna

Starosta zapraszał też do gościnnego powiatu wałbrzyskiego i odwiedzania jego nowej wieży. Jak poinformował, od otwarcia wieży do połowy listopada odwiedziło ją ponad 39 tysięcy osób!

Wieża na Dzikowcu przypomina rozszerzającą się ku wierzchołkowi sprężynę o dziewięciu pierścieniami.

Wieża o wysokości 38,5 m o konstrukcji drewniano-stalowej, kształtem przypominającą rozszerzającą się ku wierzchoł-

kowi sprężynę o 9 pierścieniami stanęła na Dzikowcu na przełomie 2024 i 2025 roku. Oficjalnie otwarto ją 15 lutego br.

Z położonej na około 37. metrze najwyższej platformy można podziwiać region wałbrzyski i okoliczne pasma górskie. Na wieżę wchodzi się po rampie, czyli bez użycia schodów. To inwestycja starostwa powiatowego w Wałbrzychu, która kosztowała - projekt wieży i jej budowa - 6 550 000 zł. Wykonała ją firma Tatry Janusz Kluzowicz z Myślenic, która ma na swoim koncie budowę około 40 tego typu obiektów.

Turystów przyciąga jak magnes

Góra Dzikowiec (836 m n.p.m.) to najwyższy punkt pasma Lesistej w północno-zachodniej części Gór Kamiennych. Wyróżnia się długim, łagodnie rozciągniętym grzbieciem oraz atrakcyjnym położeniem. Szczyt znajduje się w granicach Boguszuwa-Gorców,

w dzielnicy Kuźnice Świdnickie, natomiast pozostałe partie masywu rozciągają się na terenie gmin Mieroszów oraz Czarny Bór (rejon Grząd).

Masyw Dzikowca otaczają Kotlina Kuźnicka oraz Wyżyna Unisławska. Górę porasta głównie las świerkowy, którego grzbiec stanowi dogodne miejsce do obserwacji panoram Gór Wałbrzyskich. U podnóża szczytu przebiega również linia kolejowa, łącząca Kuźnice Świdnickie z Mieroszowem i dalej z Czechami.

Byli również inni nagrodzeni

Dolnośląski Kryształ 2025 uzyskały też Kościół Pokoju w Świdnicy oraz Narodowy Park Gór Stołowych. Nomowane były dodatkowo: Stara Kopalnia w Wałbrzychu, Bardzka Karta Turystyczna i hotel Versant w Dzierżoniowie. ©

Czy przedsiębiorcy byli złodziejami?

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Są zarzuty dla siedmiu przedsiębiorców za kradzież 17 mln zł w Starej Kopalni w Wałbrzychu. Śledztwo trwa prawie 10 lat. Prokurator czeka na jeden dokument.

Śledztwo w sprawie zorganizowanej grupy przestępczej, składającej się z przedsiębiorców z Dolnego Śląska, która - zdaniem śledczych - miała okraść Starą Kopalnię w Wałbrzychu, prowadzi Prokuratura Okręgowa w Jeleniej Górze. W marcu ubiegłego roku informowaliśmy, że po długim okresie zawieszenia jest ono na ukończeniu. I choć minął już od tego czasu rok i osiem miesięcy, sprawa wciąż nie została zakończona. A śledztwo jest zawieszone.

- Prokurator oczekuje na wydanie przez naczelnika Dolnośląskiego Urzędu Celno-Skarbowego we Wrocławiu decyzji wobec jednej z firm, objętych śledztwem. Jest to istotne dla prowadzonego postępowania, szczególnie dla ustalenia

W trakcie remontu Starej Kopalni w Wałbrzychu przedsiębiorcy mieli ukraść 17 mln zł.

wysokości uszczuplonych należności publicznoprawnych - przekazuje nam Ewa Węglarowicz-Makowska z Prokuratury Okręgowej w Jeleniej Górze.

Jak dodaje, do prokuratury wpłynęła opinia uzupełniająca, wydana przez biegłego z zakresu budownictwa.

- Opinia ta, wbrew stanowi-

sknu pełnomocnika jednej z firm, występującej w tej sprawie, potwierdziła dotychczasowe ustalenia. Biegły podtrzymał stanowisko, że faktury potwierdzające zakup materiałów budowlanych i rzekome ich użycie na terenie budowy nie odzwierciedlają tych zdarzeń oraz że w trakcie realizacji projektu „Stara Kopalnia” w Wałbrzychu zostały znacząco za-

wyżone ilości użytych na budowie materiałów budowlanych. Działano tym na szkodę gminy Wałbrzych, doprowadzając ją do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

Zdaniem prokuratury, podczas adaptacji Kopalni Węgla Kamiennego Julia w Wałbrzychu na Park Wielokulturowy Stara Kopalnia doszło do potęż-

nego przekreślenia finansowego. Na trop afery wpadli pracownicy Urzędu Kontroli Skarbowej we Wrocławiu. To oni zaalarmowali śledczych w 2016 roku.

- Sprawa dotyczy zagospodarowania terenu Starej Kopalni w Wałbrzychu i prac, wykonanych w latach 2014-2015. O udział w procederze jest podejrzanych siedem osób. Śledztwo przez długi czas było zawieszone z uwagi na konieczność przeanalizowania wielu dokumentów i sporządzenia skomplikowanych opinii prawnych przez biegłych księgowych. Teraz można jednak powiedzieć, że ma się ku końcowi i jest w ostatniej fazie - zaznaczał w marcu ub. roku Tomasz Czułowski z Prokuratury Okręgowej w Jeleniej Górze.

Większość podejrzanych w tej sprawie osób nadal prowadzi działalność gospodarczą.

Ustalono, że przedsiębiorcy działali w zorganizowanej grupie przestępczej, która zawyżała ilość wykonanych prac i przywłaszczała pieniądze. Przedsiębiorcy wprowadzali w błąd organ podatkowy, wydając zwrot podatku VAT,

poświadczali nieprawdę w deklaracjach VAT-7, składali do skarbowki faktury rzekomego zakupu robót budowlanych wiedząc, że transakcje opisane w tych fakturach w ogóle nie miały miejsca, a ujęte w deklaracjach nieprawdziwe dane miały posłużyć do uszczuplenia wysokości podatku od towarów i usług.

Jak dodają śledczy, przedsiębiorcy udaremniaли i utrudniali ustalenie miejsca umieszczenia pieniędzy, pochodzących z tych przestępstw. Środki, mające stanowić zapłatę za rzekomo wykonane usługi budowlane były przelewane na konta ustalonych podmiotów gospodarczych, a następnie wypłacane w gotówce w placówkach banków i za pomocą kart bankomatowych. Czyli po prostu „prane”.

- Z ustaleń śledztwa wynika, że działania były podejmowane w ramach grupy przestępczej, której celem było popełnianie przestępstw i przestępstw skarbowych, wspólnie i w porozumieniu oraz w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu - informuje prokuratura. ©

Nawet schabowy z kością może się okazać kulinarną poezją

Paweł Gołębiowski
powiat wałbrzyski

Ruszył Festiwal Smaków Aglomeracji Wałbrzyskiej. Kulinarne wspaniałości są oferowane w 16 lokalach.

14 listopada ruszyła kolejna, IV edycja Festiwalu Smaków Aglomeracji Wałbrzyskiej. Wydarzenie, organizowane przez Lokalną Organizację Turystyczną Aglomeracji Wałbrzyskiej potrwa do 14 grudnia.

Festiwal jest znakomitą okazją do poznawania regionalnej kuchni, zjedzenia czegoś pysznego, a przy okazji odwiedzenia pięknych miejsc. Między innymi Szczawna-Zdroju.

- Witam gminę uzdrowską Szczawno-Zdrój, która po kilku latach ponownie jest członkiem LOT AW. To perła Dolnego Śląska, także nasze zagłębie kulinarne. Mamy tu między innymi: kompleks Dworzysko, kawiarnię i restaurację Bohema czy kawiarnię Daisy - mówiła Dorota Karolewska, prezeska Zamku Książ i jednocześnie prezeska LOT AW podczas inaugurującego festiwal spotkania w Bohemie.

Smaki Aglomeracji Wałbrzyskiej to między innymi dania, proponowane przez Bohemę w Szczawnie-Zdroju.

Wymienione przez nią miejsca są jednymi z wielu w Wałbrzychu i okolicy, w których można zjeść różne wspaniałości. W Festiwalu Smaków AW tym razem bierze udział 16 placówek. W Bohemie zaprezentowano zapiekankę golonkę i ciastko Basia - są wybitne!

Warto tam zajrzeć i spróbować. Ale właściwie każdy z podmiotów, biorących udział w tegorocznym festiwalu oferuje coś wyjątkowego. Nawet kotlet schabowy z kością, niby zwykły, proponowany w nowej restauracji Arena w Aqua Zdroju jest genialny. ©

REKLAMA

0011434632

ŻARÓW

BURMISTRZ MIASTA ŻARÓW OGŁASZA I PRZETARG publiczny, ustny nieograniczony na sprzedaż LOKALU MIESZKALNEGO

Numer działki	Pow. działki w m ²	Numer KW	Położenie	Przeznaczenie w mpz	Forma oddania nieruchomości	Cena wywoławcza	Wysokość wadium	Godz. rozpoczęcia przetargu
106/4	245	SW1S/00025134/5	Żarów, ul. Szkolna 2/9 Pow. lokalu 40,76 m ²	Teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej	sprzedaż lokalu na własność wraz z udziałem w gruncie 11,93%	75 950 zł, w tym: 66 890 zł – lokal 9060 zł – udział	7600 zł	10.00
104/23	249	SW1S/00035544/5	Żarów, ul. Armii Krajowej 27/9 Pow. lokalu 35,27 m ²	Teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	sprzedaż lokalu na własność wraz z udziałem w gruncie 7,01%	65 700 zł, w tym: 61 095 zł – lokal 4605 zł – udział	6570 zł	10.10

- Przetargi odbędą się **7 stycznia 2026 r.** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2, pokój nr 19, o godzinie podanej w tabeli.
- Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie wadium w pieniądzu w wysokości 10% ceny wywoławczej podanej w tabeli na **konto Urzędu Miejskiego w Żarowie przy ul. Zamkowej 2 w Żarowie, Santander Bank nr 97 1090 2369 0000 0001 4749 3760 najpóźniej do dnia 2 stycznia 2026 r. włącznie.**
- Za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnych na rachunek Urzędu Miejskiego w Żarowie.**
- Wadium wpłacone przez uczestnika, który wygra przetarg, zaliczone zostanie na poczet ceny nabycia, pozostałym uczestnikom wadium zwraca się w terminie do 3 dni od dnia zakończenia przetargu.
- Przetarg jest ważny bez względu na liczbę uczestników, jeżeli chociaż jeden uczestnik zaoferuje cenę o co najmniej jedno postąpienie powyżej ceny wywoławczej.
- Cena nieruchomości sprzedawanej w drodze przetargu podlega zapłacie najpóźniej do dnia zawarcia aktu notarialnego. W razie uchylania się uczestnika, który wygrał przetarg, od zawarcia umowy notarialnej, wpłacone wadium ulega przypadkowi na rzecz organizatora przetargu.
- Zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług zbywany lokal zwolniony jest z podatku VAT. Oferent, który wygra przetarg, zobowiązany będzie do poniesienia kosztów sądowych i notarialnych związanych z przeniesieniem prawa własności lokalu.
- Ogłoszenie o przetargu umieszczone jest na stronie internetowej Urzędu: www.um.zarow.pl.
- Dodatkowych informacji udziela Referat Nieruchomości, Gospodarki Przestrzennej i Lokalowej, tel. 74 306 73 01.
- Uczestnik zobowiązany jest do przedłożenia komisji przetargowej dowodu wpłaty wadium oraz dokumentu tożsamości przed otwarciem przetargu.
- Jeżeli uczestnik jest reprezentowany przez pełnomocnika, konieczne jest przedłożenie oryginału pełnomocnictwa upoważniającego do działania na każdym etapie postępowania przetargowego (dotyczy także małżeństw, gdy tylko jedno z małżonków jest obecne na przetargu).
- Wpłata wadium przez uczestnika przetargu jest równoznaczna z potwierdzeniem przez niego faktu zapoznania się z warunkami przetargu i ich akceptacją oraz treścią klauzuli informacyjnej (RODO).**
- Nieruchomość wolna jest od wszelkich obciążeń na rzecz osób trzecich i nie jest przedmiotem zobowiązań.
- Nabywca przejmuje nieruchomość w stanie istniejącym.
- Niezależnie od podanych powyżej informacji oferenci odpowiadają za samodzielne zapoznanie się ze stanem prawnym i faktycznym lokali.
- Lokal ul. Szkolna 2/9 składa się z 1 pokoju, kuchni i spiżarki (poddasze).
- Lokal ul. Armii Krajowej 27/9 składa się z 1 pokoju i kuchni (poddasze). Do lokalu przynależy piwnica o pow. 4,13 m².

Kupisz kalendarz - zaoferujesz pomoc

FOT. DOMINIKA PRUSIK/SCHRONISKO

Do zdjęć w kalendarzu pozowały najładniejsze zwierzątka. Ale na adopcję czekają także te mniej urodziwe.

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Jest już kalendarz na 2026 rok Schroniska dla Zwierząt w Wałbrzychu. Jego zakupem można pomóc porzucenym zwierzętom.

Chciecie wesprzeć wałbrzyskie schronisko dla zwierząt, a przy okazji otrzymać coś w zamian? Wystarczy kupić kalendarz ścienny z pięknymi zdjęciami podopiecznych schroniska - cudownych kociaków i psików. Właśnie taki, na 2026 rok, ukazał się. Kosztuje tylko 40 złotych.

- Kalendarzy jest 400, ale warto się pospieszyć, bo zainteresowanie ich zakupem zawsze jest bardzo duże - mówią w Schronisku dla Zwierząt im. Jana Lityńskiego w Wałbrzychu.

Swoją oficjalny kalendarz wydali po raz siódmy. Nie cierpią obecnie takiego niedostatku, jaki doświadczał im przed laty. Porzucenych zwierzątek mają teraz pod opieką tylko około 60 (40 psów i 20 kotów). To oznacza mniej porzuceń i więcej adopcji. Do tego pomaga im sporo osób. Podstawowe potrzeby podopiecznych potrafią zatem zaspokoić. Zwierzątka mają co jeść, nie marzną, są leczone. Ale wsparcie finansowe i tak się przyda.

- Środki finansowe, zgromadzone ze sprzedaży kalendarzy przeznaczymy na zakupy specjalistycznych karm, lepszych leków i suplementów diety, a także finansowanie bardziej kosztownych zabiegów i operacji dla naszych psów i kotów - informują. ©©

Ścieżka Hochbergów zostanie naprawiona

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Rozpoczęły się prace naprawcze na Ścieżce Hochbergów. Mają zostać zakończone jeszcze w tym roku.

Rozpoczęły się prace remontowe na uszkodzonym fragmencie Ścieżki Hochbergów. To znakomita informacja dla miłośników turystyki, zwłaszcza w okolicach Wałbrzyska.

Ścieżka jest szlakiem, znajdującym się na terenie Książańskiego Parku Krajobrazowego. To jedna z niewątpliwych atrakcji tej okolicy. Biegnie nad doliną rzeki Pełcznica. Są na niej niezwykle widowiskowe urwiska z mostami, wiszącymi wysoko nad ziemią. Niestety -

pod koniec sierpnia 2023 roku zawaliło się tam kilka metrów muru i szlak trzeba było zamknąć.

Teraz miłośnicy turystyki, a zwłaszcza wędrownicy po Książańskim Parku Krajobrazowym mają powód do zadowolenia. Nadleśnictwo Wałbrzych poinformowało bowiem, że 14 listopada rozpoczęły się prace naprawcze na Ścieżce Hochbergów. Mają potrwać do 15 grudnia br. Na czas prowadzenia prac zostanie wyłączony z użytkowania odcinek od Starego Książa do tak zwanego Stawu Łabędzi.

- Prosimy o zachowanie ostrożności, stosowanie się do oznakowania w terenie oraz korzystanie z alternatywnych tras - apelują w Nadleśnictwie Wałbrzych. ©©

KRÓTKO

WAŁBRZYCH

Ktoś da teraz kobiecie popalić...

Wałbrzyscy policjanci przechwycili 1,5 tysiąca sztuk papierosów, cztery kilogramy krajanki tytoniowej i mniejsze ilości alkoholu bez polskich znaków akcyzy. Towar o łącznej wartości blisko 8 tys. zł znajdował się w mieszkaniu 59-latkę przy ul. Kunickiego w Wałbrzychu. Kobieta usłyszała zarzut z Kodeksu Karnego Skarbowego. Grozi jej wysoka grzywna. ADA

WAŁBRZYCH

Cegłą w auto sąsiada

Dyżurny II komisariatu policji w Wałbrzychu otrzymał zgłoszenie o uszkodzeniu samochodu, zaparkowanego przy ul. Ciechocińskiej. Funkcjonariusze stwierdzili na miejscu, że ktoś rzucił w auto cegłą. Uszkodził w ten sposób przednią szybę, pokrywę silnika i dach pojazdu. Właściciel wstępnie oszacował straty na co najmniej 3 tys. zł. Policjanci już po kilkunastu minutach zatrzymali sprawcę - 68-letniego wałbrzyszanina. Okazało się, że jest sąsiadem pokrzywdzonego. Nie potrafił racjonalnie wytłumaczyć swojego zachowania. Teraz może mieć sporo czasu na przemyślenie. Usłyszał zarzut zniszczenia mienia, za co grozi mu do 5 lat odsiadki. PG

WAŁBRZYCH

Najpierw awaria, potem pożar

Do poważnego wypadku doszło na skrzyżowaniu ulic Świdnickiej i Noworudzkiej. 60-letni mieszkaniak Wałbrzyska, kierujący osobowym renault, w wyniku usterki technicznej wjechał na skrzyżowanie na czerwonym świetle. Doprowadził do zderzenia z prawidłowo jadącym audi, za kierownicą którego siedział 48-letni wałbrzyszanin. "Renówka" wypadła z drogi i zapaliła się. Na szczęście kierowca zdołał wydostać się z auta przed rozprzestrzenieniem się ognia. Nic mu się nie stało. Ranni zostali za to 58-letnia pasażerka i kierowca audi. Oboje trafili do szpitala. Obrażenia, których dostali, nie były jednak poważne. Po udzieleniu pomocy medycznej zostali wypisani do domu. Obydwaj kierowcy byli trzeźwi. Policjanci zatrzymali z powodu uszkodzeń dowody rejestracyjne pojazdów. ADA

FOT. ADRIANNA SZURMAN

Podejrzana o śmiertelne potrącenie Patrycji J. zostanie w areszcie jeszcze przez miesiąc.

NA WOKANDZIE ANDŻELIKA K. SPĘDZI ŚWIĘTA Z RODZINĄ?

Kulisy tragedii wciąż są niejasne

Adriaanna Szurman
Świdnica

Sąd Rejonowy w Świdnicy jednak wypuści Andżelikę K. na święta z aresztu? Został przedłużony tylko o miesiąc.

O tej sprawie pisaliśmy już wiele razy, bo okoliczności tragedii są wstrząsające. Młoda, 39-letnia mama dwójki dzieci zginęła tuż koło swojego domu na wąskiej, kameralnej wręcz drodze przy ul. Cichej w Świdnicy. Została potrącona, a kierowca nie zatrzymał się, by jej pomóc. Nie wezwał też pogotowia. Czy dzisiaj by żyła, gdyby to zrobił? Tego już się nie dowiemy, a okoliczności tragedii są niejasne.

Na dłuższy czas zniknął Przemysław Ż., sąsiad kobiety i znajomy 41-letniej Andżeliki K., podejrzanej o przestępstwo. Okazało się również, że nie ma nagrań z kamery przy jego domu, która była skierowana wprost na ulicę, na której umarła Patrycja J. Prokuratura Rejonowa w Świdnicy prowadzi w tej sprawie śledztwo. Jest

przekonana, że za kierownicą białej tesli, w nocy 22 sierpnia siedziała właśnie Andżelika K. Nieoficjalnie wiemy, że była w domu Przemysława Ż., do którego przyszła Patrycja J. Po co pojawiła się tam w nocy? Czego chciała?

W związku z okolicznościami tej tragedii śledczy rozważają, czy kobieta działała intencjonalnie, czy celowo potrąciła i przejechała Patrycję J. Jak dotąd nie zmienili jednak zarzutów pod adresem podejrzanej. Przemysławowi Ż. zarzucili nieudzielenie pomocy kobiecie.

Sąd Rejonowy w Świdnicy nie przychylił się do wniosku Prokuratury Rejonowej o kolejne trzy miesiące aresztu dla Andżeliki K. Podejrzana o śmiertelne potrącenie i ucieczkę z miejsca wypadku ma szansę

Podejrzana nie przyznaje się do winy. Twierdzi, że nie wiedziała, że kogoś potrąciła. Ale feralnej nocy jechała ulicą Cichą.

spędzić Boże Narodzenie w domu, z dziećmi. Kobieta nie przyznaje się do winy. Twierdzi, że nie wiedziała, że kogoś potrąciła. Ale przyznaje, że feralnej nocy 22 sierpnia jechała ulicą Cichą w Świdnicy, gdzie doszło do tragedii. Żadnych świąt nie spędzi już ze swoimi dziećmi Patrycja J., która latem zginęła na wąskiej, osiedlowej drodze, tuż koło domu...

- Sąd uznał, że wystarczy miesiąc do przeprowadzenia planowanych przez prokuratora czynności. I stwierdził, że nadal występują przesłanki do izolowania podejrzanej z uwagi na zagrożenie wysoką karą, obawę mactwa i ucieczki - tłumaczy Agnieszka Połnyiak, rzeczniczka Sądu Okręgowego w Świdnicy.

Jak nam tłumaczył kilka dni temu prokurator Marek Rusin, prokuratura wykonała już wiele eksperymentów procesowych, dysponuje też opiniami, które potwierdzają wcześniejsze założenia. O ewentualnej zmianie kwalifikacji prawnej czynu, czyli umyślnego działania, zdecydować po skompletowaniu wszystkich materiałów. ©©

BUDOWLA GDYBY PRACE MIAŁA WYKONAĆ JEDNA OSOBA, MUSIAŁABY PRACOWAĆ PO 8 GODZIN PRZEZ 844 DNI

Komin PEC to symbol Wałbrzyska i dom drapieżnych ptaków. Będzie jak nowy!

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Szykuje się wielkie mycie i malowanie kominu PEC w Wałbrzychu. Aby to zrobić, są potrzebne dwie ekipy myjące i 1,6 tys. litrów farby!

Biało-czerwony komin Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S. A. w Wałbrzychu jest najwyższym punktem w mieście. I bardzo charakterystycznym, bez którego panorama miasta nie byłaby już taka sama. Jest jedną z najchętniej fotografowanych konstrukcji - bohaterem wielu zdjęć, zwłaszcza w czasie burzy czy podczas tęczy. Jest także domem dla wędrownych sokołów. Mierzy aż 132 metry i jest 3,5 razy wyższy od wieży widokowej w Parku Sobieskiego (37,5 m). Teraz szykuje się wielkie malowanie konstrukcji. Wcześniej trzeba jednak naprawić ubytki i umyć giganta. Jedno jest pewne - to niełatwe zadanie.

Komin PEC to bez wątpienia jeden z symboli Wałbrzyska

Gdyby prace miała wykonać jedna osoba, musiałaby pracować codziennie po 8 godzin przez 844 dni, wliczając w to również soboty, niedziele i święta, bez względu na pogodę. W sumie ponad dwa lata. Komin mierzy 132 metry i ma 4,3 tys. m kw. powierzchni. To jak 86 mieszkań typu M-3, każde o powierzchni 50 m kw. Sprawdziliśmy, jak będą wyglądać te prace, kto się ich podejmie i jak wygląda komin w środku. Bo to, co widzimy na zewnątrz, to tylko fasada. A co dzieje się w środku?

Komin, bez którego wałbrzyskanie nie wyobrażają już sobie panoramy miasta w jego północnej części został zbudowany w 1978 roku. Jak opowiada Wojciech Jawor, inżynier ds. produkcji i przesyłu ciepła w PEC, jego budowa była niezbędna, żeby ogrzać dwa duże osiedla - Podzamcze oraz Piaszkową Górę.

- W Wałbrzychu w latach 60. rozpoczęła się budowa osiedla mieszkaniowego Piaszkowa Góra, a w latach 70. Podzamcze. Osiedla wymagały dużej ciepłowni, z której można byłoby zasilić budynki w ciepło. W 1979 roku zakończono budowę ciepłowni C-3, a przy niej w 1978 roku budowę kominu,

Szykuje się wielkie malowanie kominu PEC w Wałbrzychu. Ależ to jest wyzwanie!

który do dnia dzisiejszego jest najwyższą budowlą techniczną w Wałbrzychu. Widać ją z wielu odległych szczytów gór, otaczających miasto - zaznacza inżynier Jawor.

To potężna konstrukcja. Komin jest cztery razy wyższy od wieży widokowej w Szczawnie-Zdroju na wzgórzu Gedymina (33 m). Jest także doskonałym miejscem dla przekazników telefonii komórkowej.

Jaki jest komin PEC w środku, nie każdy widzi...

Inżynier Jawor tłumaczy, że to, co widzimy „gołym okiem”, czyli biało-czerwoną konstrukcję, to tylko żelbetonowy płaszcz o średnicy 10 m, który jest warstwą ochronną prawdziwego kominu. A w zasadzie jego serca. To dwa stalowe ciągi, każdy o średnicy 2 m, które znajdują się w środku.

- Obecnie jest wykorzystywany tylko jeden ciąg kominowy. Ciepło systemowe, dostarczane do Piaskowej Góry i Podzamcza powstaje w dwóch kotłach w wyniku spalania miazgi węglowej. Spaliny, wytwarzane podczas produkcji ciepła systemowego trafiają do instalacji odsiarczania spalin i tam są oczyszczane z zanie-

czyszczeń. Oczyszczone spaliny, nadzorowane przez system ciągłego monitoringu spalin, są uwalniane do atmosfery poprzez stalowy ciąg kominowy na wysokości 132 metrów.

Co ciekawe, komin w większej części jest w środku pusty. W tej przestrzeni - oprócz dwóch ciągów kominowych - jest jeszcze pionowa drabinka. To jedyna droga, którą można się wspinać na szczyt. Są tam jeszcze dwie niezależne wciągarki, wykorzystywane do transportowania materiałów i elementów, niezbędnych do konserwacji i napraw.

Ale to nie wszystko. Dokoła wewnętrznego płaszczu kominu, na siedmiu poziomach są rozmieszczone pomosty techniczne, które mają około 1 m, tak zwane galerie.

- Na jednym z nich jest zamontowana część urządzeń systemu ciągłego monitoringu spalin. Inne służą do kontrolowania stanu technicznego i napraw ciągów kominowych oraz do obsługi widocznych na zewnątrz kominu 12 świateł, świecących w nocy na czerwono. Z wewnętrznej galerii na wysokości 92 metrów można się dostać do gniazda sokoła wędrownego.

Gniazdo sokoła wędrownego na kominie

Komin od zawsze był domem dla drapieżnych ptaków. Jak wspomina Mirosław Michalak, specjalista ds. marketingu, na koronie kominu od zawsze schronienie miały pustułki. Tam znosiły i wysiadywały jaja, a potem wychowywały swe młode. Od 2016 roku w okolicach kominu często był widywany sokół wędrowny, który w Polsce jest objęty ścisłą ochroną gatunkową. Jego obecność zainspirowała PEC do wybudowania na kominie gniazda.

- Budowa była konsultowana ze Sławomirem Sielickim, prezesem Stowarzyszenia Na Rzecz Dzikich Zwierząt „Sokół”, od którego uzyskaliśmy wiele cennych wskazówek. Pomocą przy budowie służył nam związany z tym stowarzyszeniem Krzysztof Żarkowski, wałbrzyski fotografik przyrody,

Ostatnie takie prace remontowe na obiekcie PEC miały miejsce w 2008 roku. Wtedy po raz pierwszy wymalowano cały komin.

członek-założyciel Śląskiego Towarzystwa Ornitologicznego, współpracujący również ze środowiskiem ornitologicznym przy Uniwersytecie Wrocławskim - wspomina pan Mirosław.

I dodaje, że gniazdo zostało zbudowane w 2017 roku. Jest umiejscowione od strony wschodniej na wysokości 92 m. Co roku jest czyszczone, a młode są obrączkowane.

- Od 2017 do 2019 roku przez trzy sezony lęgowe ze zniesionych na kominie jajek wykluło się 13 pustułek. Od 2021 do 2023 roku mieszkali tam cztery dorosłe sokoły wędrownie i wykluło się siedem piskląt, a w ubiegłym roku cztery kolejne pustułki - wylicza Mirosław Michalak.

To on osobiście zaangażował się w budowę gniazda. Jego podstawą jest stalowa konstrukcja. W środku zainstalowano dwie kamery, które pracują w trybie online i dzięki którym można podglądać, co się dzieje w środku, jak wykluwają się młode i jak są karmione. Te transmisje zawsze wzbudzają ogromne emocje wśród oglądających. W tym roku wyjątkowo gniazdo zostało zamknięte z uwagi na remont kominu.

1,6 tys. litrów farby. Nie zielonej, bo na taki kolor nie pozwalają przepisy

Jeszcze w tym roku szykuje się wielkie malowanie kominu PEC. Ostatnie takie prace miały miejsce w 2008 roku. Wtedy po raz pierwszy wymalowano cały komin. Wcześniej czerwono-białe paski były tylko na szczycie.

- Prace na kominie już trwają. Obejmują jego szczytową część, gdzie zostały wyremontowane wyciągarki i galeoria wokół kominu. Nastąpiło też sprawdzenie i napraw ciągu, którym spaliny są odprowadzane do atmosfery. Teraz przed nami naprawa zewnętrznej części, a później jego mycie i malowanie - opowiada Dawid Gerula, specjalista ds. remontów.

Jak dodaje, wiele osób pyta, czy komin można pomalować na zielono, w stylu eko? Bo przecież niebawem PEC zakończy dużą inwestycję, związaną z odejściem do węgla i budową dwóch kotłowni na biomasę.

- Rok temu nasze logo zmieniło kolor na zielony. Być może

ta barwa, kojarzona z ekologią byłaby odpowiednia dla naszego kominu. Jednak nie możemy użyć takich kolorów na kominie. Przepisy Urzędu Lotnictwa Cywilnego, regulujące oznakowanie wysokich obiektów, mogących stanowić zagrożenie dla ruchu lotniczego wymuszają wymalowanie kominu w szerokie pasy koloru białego i czerwonego - wyjaśnia Dawid Gerula.

I dodaje, że komin zostanie pomalowany metodą natryskową. Fachowcy zużyją ponad 1,6 tys. litrów specjalnej farby (800 l farby czerwonej i 850 l białej) oraz 250 litrów rozpuszczalnika. Przed malowaniem zostanie naprawiona powierzchnia konstrukcji przy pomocy 900 kg zapraw do profesjonalnej regeneracji betonu i konstrukcji żelbetonowych. Później komin zostanie umyty wodą z detergentem i wypłukany czystą wodą.

Węże do mycia podciśnieniowego (dla dwóch zespołów myjących) będą miały długość 300 metrów, a ciśnienie na wyjsciu z agregatu będzie wynosiło aż 250 atmosfer (na samej górze tylko 14 at). Będzie to trudne zadanie.

Wielkie wyzwanie dla ekip remontowych. Na kilka miesięcy

- Pracując na wysokościach, wisząc na linach trzeba wziąć pod uwagę, że ciśnienie w węzłach podczas mycia, a potem malowania oraz wiatr będą opychały pracownika od powierzchni kominu i utrudniały jego pracę. Dlatego do stabilizacji stanowiska pracy na wysokościach zostanie zużytych 750 metrów stalowej linki oraz około 600 metrów lin alpinistycznych. Szacuje się, że prace, związane z dalszą częścią remontu kominu i jego malowaniem zajmą 6.750 godzin. Gdyby miała je wykonać tylko jedna osoba, to pracując codziennie przez 8 godzin trwałoby to 844 dni (również w soboty, niedziele i święta oraz bez względu na pogodę), czyli ponad dwa lata - opowiada pan Dawid.

Zewnętrzna firma, która będzie wykonywała te prace powinna je zakończyć do połowy 2026 roku. Jednak ostateczny termin będzie uzależniony od warunków atmosferycznych, takich jak wiatr, deszcz i temperatura. ©

BIEG FINAŁ RUNMAGEDDONU 2025 W DŁUGOŁĘCE - SETKI UCZESTNIKÓW, EKSTREMALNE PRZESZKODY, BŁOTO I MARIUSZ PUD

Wielki festiwal adrenaliny, emocji oraz w

Zaczęło się od wspólnej rozgrzewki. Na zawodników czekały błoto, woda i przeszkody.

Ruszyli! Runmageddon to od lat najpopularniejszy w Polsce bieg z przeszkodami.

W Długołęce odbył się finał sezonu Runmageddonu 2025, czyli największego w Polsce biegu z p

Bieg łączy sportową rywalizację kobiet i mężczyzn z przygodą, integracją oraz ogromną dawką adrenaliny.

Organizatorzy przygotowali kilkadziesiąt różnych przeszkód, łącznie z widowiskowymi konstrukcjami wspinaczkowymi.

Wspólnej pasji

przeszkodami. Przed setkami zawodników były nie lada wyzwania!

Zawody odbyły się na czterech dystansach: 3, 6, 12 i 21 km. Ten ostatni, z 70 przeszkodami, to Hardcore.

W rywalizacji na wysokościach uczestnicy walczyli nie tylko z grawitacją, ale też z własnym łękiem.

Mariusza Pudzianowski, były strongman i zawodnik MMA poprowadził „Wyścigi Na Bardzo Wysokiej Linii”.

Organizatorzy nie zapomnieli o rodzinach. Mogły one spróbować swoich sił w Runmageddon Kids i Family.

„Ściana Płacz” czy „Zasieki” były dla trwardzieli z Runmageddonu „bułką z masłem”.

Runmageddon to styl życia, który jednoczy ludzi, gotowych przekraczać własne granice.

Okazało się, że gwiazdny anturaż – po latach zapomnienia – jest na tyle atrakcyjny dla widza, że warto za-inwestować weń 20 mln dolarów – pod koniec lat 70. sumy dość niebagatelnej. Przykładowo „Gwiezdne wojny” George’a Lucasa, które miały premierę w maju 1977 r., kosztowały połowę mniej.

Z powrotem do kina

Jerzy Płazewski, nestor polskiej krytyki filmowej, a poza tym pionier analiz nad kinem s.f. nazwał „Bliskie spotkania trzeciego stopnia” mianem „Kina Nowej Przygody”. Termin szybko stał się kluczem określającym reżyserskie wycieczki końca lat 70. w stronę filmowego wszechświata. A które skutkowały powstaniem wysokobudżetowych widowisk przeznaczonych dla szerokiej publiki.

Jakie cechy miało „Kino Nowej Przygody”? Dynamikę, przygodowość, lekkość, elementy humorystyczne, stosowną scenografię, w której nieodłącznym elementem był kosmita. Zwykle życzliwy, jak w „E.T.”, albo wręcz przeciwnie, jak w „Terminatorze”. Co ważne – takie kino nastawione było na komercję, stąd w ramach nurtu chętnie tworzone nawiązania i sequele, a produkcji filmowej towarzyszyła sprzedaż gadżetów i zabawek.

„Geneza Kina Nowej Przygody – dowodzi w tym duchu Jerzy Szyłak, filmoznawca – wiąże się z dążeniem producentów do tworzenia takich filmów, które sprawiłyby, że widzowie chętnie wydawaliby pieniądze na wizytę w kinie, pomimo rosnącej popularności telewizji (...) Twórcy tego typu widowisk twierdzili też, że kieruje nimi nostalgia za dawnym kinem i chęć tworzenia takich produkcji, jakie sami dawniej z przyjemnością oglądali”.

Wabienie widza

To ostatnie, czyli kinowa nostalgia, jest w przypadku Stevena Spielberga dość istotne. Urodzony w 1946 r. wychował się – jak sam twierdzi w wywiadach – na fantastyczno-naukowej klasycie lat 50. i 60.: „Wojnie światów”, „Dniu, w którym zatrzymała się Ziemia”, „Inwazji porywaczy ciał”, czy wreszcie „Planie 9 z kosmosu”, słusznie uznanym za najgorszy film w historii amerykańskiej s.f.

Można zrozumieć Spielbergowy sentyment do tamtych ramot, których przesłanie osadzone było w klimacie zimnej wojny, zaś od strony wizualnej przypominały paradokumentalne propagandówki. „Wojna światów”, nagrodzona – jak na ironię – Oscarem za efekty specjalne, ma w sobie tyleż sensacyjności co nudy, a „Inwazja porywaczy ciał”, która aż kusi tytułem, skupia się jedynie na budowaniu u oglądających parano-

„Bliskie spotkania trzeciego stopnia” były pierwsze, ale to „Gwiezdne wojny” zdobyły większą popularność. Tym niemniej to film Spielberga zmienił kino SF raz na zawsze.

KOSMICI PO LIFTINGU WEDŁUG STEVENA SPIELBERGA

15 listopada 1977 r. miała miejsce premiera „Bliskich spotkań trzeciego stopnia” – filmu Stevena Spielberga, człowieka, który popkulturę zabrał ponownie w kosmos.

Mariusz Grabowski

icznego klimatu. O „Planie 9 z kosmosu” lepiej zamilczeć.

Powrót do tematyki kosmicznej w zamyśle Spielberga i Lucasa miał być czymś zupełnie innym. Szyłak pisze: „miał zadziwić i zainteresować widza atrakcyjnymi plenerami, obfitością efektów specjalnych i zaskakującymi pomysłami inscenizacyjnymi (...) z wieloma zwrotami i ciekawymi wydarzeniami. W tak intensywnie prowadzoną fabułę twórcy wplatali dowcipy wypowiadzi i sceny komiczne” (tekst „Kino Nowej Przygody. Jego cechy i granice” z 2011 r.).

Kierunek: kosmos

O ile w „Gwiezdnym wojnach” dowcipnisiów nie brakuje, to „Bliskie spotkania trzeciego stopnia” są pod tym względem stonowane. Główny bohater – pracujący w elektrowni Roy Neary – ma za zadanie zbadać przyczyny zakłóceń energetycznych na znacznym obszarze stanu Indiana. Gdy zjawia się na miejscu, jego furgonetka zostaje nagle oświetlona intensywnym światłem i wpada w turbulencje. Ta-

kie oko w oko z kosmitami raczej nie skłania do dowcipkowania.

Od tego momentu celem egzystencji Roya jest pogoń za obcymi. Co więcej, jest głęboko przekonany, że spotkanie z obcą formą życia dojdzie u stóp góry Devils Tower, znajdującej się w Hrabstwie Crook w stanie Wyoming. Dodatkowo w sprawę miesza się armia, która także chce uczestniczyć w spotkaniu z kosmitami. W finale dochodzi do spotkania z obcą cywilizacją. Na tyle udanego, że Roy wsiada na statek przybyszów i uszczęśliwiony wylatuje w ich towarzystwie w gwiazdy.

Naïwne? Zapewne, ale fabuła odgrywała w tym filmie znaczącą rolę, nie mniej niż wizualność, za którą „Bliskie spotkania” dostała Oscara. Faktycznie, zdjęcia autorstwa Vilmosa Zsigmonda, ukazujące pulsujący światłem i muzyką statek Obcych robiły piorunujące wrażenie.

Profesor od UFO

W przeciwieństwie do innych twórców, Spielberg miał na tyle rozsądku, że w filmie ani razu nie widzimy kosmitów. Ich rozświe-

tlony statek wystarczył oglądającym do uruchomienia wyobraźni. Zresztą, jak twierdził później w wywiadach, chciał oddać na ekranie własną wizję tego, jak „naprawdę mógłby wyglądać nasz pierwszy kontakt z inną cywilizacją”.

Konsultantem „Bliskich spotkań” był prof. Josef Allen Hynek, astronom a z zamiłowania ufoolog, doradca US Army w kwestiach kontaktów z kosmitami. W sferach naukowych Hynek traktowany był z przyniżeniem oka, ale jego nazwisko dawało filmowi stosownej powagi. Pojawił się zresztą na ekranie w końcowych scenach.

Za wojskowe pieniądze Hynek, przez blisko dwie dekady, realizował tzw. Project Blue Book, który dotyczył wyłącznie obserwacji Niezidentyfikowanych Obiektów Latających. W jego ramach oficjalnie przebadano 12 tys. 618 przypadków UFO. Można sobie wyobrazić, że dla Spielberga był prawdziwym autorytetem w kwestiach pozaziemskich cywilizacji, a ich nocne pogaduchy o kosmitach musiały być nad wyraz ekscytujące.

Jak go nazwiemy?

Przejdźmy do kwestii nomenklaturowych. Gdy już „Bliskie spotkania” święciły ekranowe triumfy, wśród fanów rozgorzała dyskusja nad tytułem. Chociaż w samym filmie nigdy nie pojawia się wytłumaczenie tytułu, nietrudno odgadnąć, że „Bliskie spotkania trzeciego stopnia” to bezpośredni kontakt z obcą formą życia. Sformułowanie pochodzi wprost od wspomnianego wyżej Josefa Allena Hynka, który stosował je w swoich książkach.

„Mniej bliskie” są zatem spotkania drugiego i pierwszego stopnia: spotkanie drugiego stopnia to odkrycie dowodów potwierdzających wizytę obcych form życia na Ziemi, a spotkanie pierwszego stopnia to jedynie zobaczenie UFO.

Logicznie więc tytuł jest sprzeczny – podnoszono w licznych sporach na temat filmu. Owładnięty paranoją na temat ufoludków Roy Neary powinien być bohaterem inaczej zatytułowanej fabuły. W 1980 r. Spielberg wyznał w rozmowie z dziennikarzami „The Magazine of Fan-

tasy & Science Fiction”, że początkowo film miał mieć tytuł „The Visit”, ale nie spodobał się gościom wykładającym pieniądze, czyli szefom Columbia Pictures. Był – jak argumentowali – zbyt „pospolity”, za mało pozabawiony „elementu tajemniczości”.

A co z rodziną?

Sięgnijmy do kolejnego wywiadu Spielberga, w którym odnosi się do innego zarzutu: zakończenia filmu i beztróskiego opuszczenia Ziemi przez Roya Neary’ego. W 2005 r. reżyser dla „Cinema Confidential” mówił tak: „Wiem, że »Bliskie spotkania« opowiadały o facecie, którego nienasycona ciekawość, rozwijająca się obsesja i rodzaj psychicznej implantacji odciągnęły od rodziny, i który, tylko raz się obejrzawszy, wszedł na statek-matkę. To było zanim miałem dzieci. To był 1977 rok. Więc napisałem to beztrósko. Dzisiaj nigdy nie pozwoliłbym facetowi zostawić rodziny i iść na statek”.

Zarzut o nie dość prorodzinne zachowanie głównego bohatera wydaje się dziś co najmniej zabawny. Po „Obcym – 8. pasażerze Nostromo”, „Ukrytym wymiarze”, „Galaktyce terroru” czy „Ciemnej stronie Księżyca”, w których krwawa jatka miesza się z kaskadami strachu, zarzuty obrońców rodziny i ogniska domowego wydają się świadectwem zamierchłej epoki. Kino s.f. poszło w zupełnie innym kierunku niż ten, który wytyczyli Spielberg i Lucas.

Kosmici i pieniądze

Na koniec oddajmy jeszcze raz głos Jerzemu Szyłakowi, który trafnie zauważa, że za „Kinem Nowej Przygody”, tak jak za wszystkim fenomenami Hollywoodu, stały pieniądze. „Hollywoodzcy producenci walczyli o to, by do kin powrócili widzowie, skutecznie od nich odciągani przez telewizję. »Gwiezdne wojny«, które miały premierę w maju 1977 roku, prezentowały się nader skromnie w zestawieniu z innymi filmami, jakie wówczas powstały. Nie towarzyszyła im agresywna kampania reklamowa. Były filmem zrealizowanym za stosunkowo niewielkie pieniądze (13 mln dolarów; dla porównania – budżet »King Konga« z 1976 roku wynosił 24 mln) i nie występowały w nim popularne gwiazdy. A jednak odniosły sukces natychmiastowy i tak ogromny, że »Bliskie spotkania trzeciego stopnia« Stevena Spielberga, które miały premierę w listopadzie 1977 roku, postrzegano już jako przedłużenie fali zapoczątkowanej przez obraz Lucasa”.

Mniejsza już o to, czy palmę pierwszeństwa wręczymy Spielbergowi czy Lucasowi. Ich filmy stanowiły powrót kina w kosmos, rzeczywistość, na której długo jeszcze zarabiać będą kolejne pokolenia filmowców. ©

10 NAJPOPULARNIEJSZYCH STACJI

TELE PANORAMA

Program telewizyjny

FILM PRZYGODOWY PIĄTEK TVN 20:00

Diuna: Część druga

Paul i Jessica zaczynają żyć wśród Fremenów na pustyni. Proroctwo zdolności Paula są coraz silniejsze, a Jessica staje się Wielką Matką Fremenów. „Diuna: Część druga” ukazuje imponującą podróż Paula Atrydy, który zawiera sojusz z Chani i Fremenami. Jednocześnie wkracza na wojenną ścieżkę, palając żądzą zemsty na spiskowcach, którzy doprowadzili do upadku jego rodziny. Stając przed wyborem między miłością życia a losem znanego wszechświata, Paul pragnie zapobiec tragicznej przyszłości, którą tylko on potrafi przewidzieć. Epopeja, będąca adaptacją uznanego bestsellera Franka Herberta pod tytułem „Diuna”, powraca z dotychczasowymi i nowymi gwiazdami, wśród których znaleźli się: Timothée Chalamet, Zendaya,

Rebecca Ferguson, Josh Brolin, Austin Butler, Florence Pugh, Dave Bautista, Christopher Walken, Léa Seydoux, Souheila Yacoub, jak również Stellan Skarsgård, Charlotte Rampling i Javier Bardem. Film produkcji Warner Bros. Pictures i Legendary Pictures to kontynuacja nagrodzonej sześcioma Oscarami „Diuny” z 2021 roku

FILM SENSACYJNY WTOREK POLSAT 20:00

Nikt

Czasami człowiek, którego nie zauważasz, jest najniebezpieczniejszy. Bob Odenkirk („Zadzwoni do Saula”) wcieli się w postać upokarzanego i niedocenianego ojca i męża, który doprowadzony do ostateczności diametralnie zmienia oblicze. Hutch Mansell wie, że zwyczajne życie, razem z żoną Beccą (Connie Nielsen) wychowują dwójkę dzieci – Blake’a (Gage Munroe) i Abby (Paisley Cadorath). On zarabia na ich utrzymanie skromną pracą biurową. Pewnej nocy złodzieje włamują się do domu i grożą im bronią. Hutch nie podejmuje walki, ustępuje i pozwala im odejść. Wszyscy traktują zachowanie Hutch’a jako porażkę. Jego nastoletni syn jest nim rozczarowany, a żona nim gardzi. Nikt nie podejrzewa, że następstwa tego incydentu przeleją czarę goryczy w umyśle

FILM KRYMINALNY NIEDZIELA POLSAT 20:00

Duchy w Wenecji

Thriller z elementami nadprzyrodzonymi i kolejna odsłona losów słynnego detektywa, Hercule’a Poirota, bohatera książek Agathy Christie. Akcja filmu rozgrywa się w powojennej Wenecji. Rok 1947. Emerytowany detektyw Poirot (Kenneth Branagh) mieszka na dobrowolnym wygnaniu w najbardziej olśniewającym mieście świata. Niechętnie uczestniczy w życiu towarzyskim. Pewnego dnia spotyka starą przyjaciółkę, pisarkę i autorkę kryminałów Ariadne Oliver (Tina Fey), która prosi go o pomoc, zapewniając, że tym razem pomoce ją nie będzie miała nic wspólnego z przestępczością. Oliver chce, aby Poirot wziął razem z nią udział w organizowanym przez słynną śpiewaczkę operową Rowenę Drake (Kelly Reilly) seansie spirytystycznym i pomoże jej udowodnić, że to oszustwo.

Detektyw przyjmuje zaproszenie na seans spirytystyczny w pałacu, nawiedzonym przez duchy skrzywdzonych dzieci (budynek podczas wojny był sierocińcem). Właścicielka pałacu, pogrążona w żałobie, zaprasza na seans słynne medium (Michelle Yeoh), pragnąc nawiązać kontakt z tragicznie zmarłą córką. Gdy jedna z zaproszonych osób zostaje zamordowana, tylko detektyw Poirot może znaleźć wyjście z tego świata mrocznych tajemnic.

ROZRYWKASOBOTATVP 2 20:30

The Voice of Poland

Final. Za nami tygodnie twardej konkurencji, niezapomnianych wykonawców, dramatycznych wyborów jurorów. W tę sobotę poznamy zwycięzcę programu. Wybiorą go widzowie w drodze głosowania SMS lub w plebiscycie online. Kto tym razem otrzyma nagrodę pieniężną, propozycję kontraktu fonograficznego i tytuł „najlepszego głosu w Polsce”?

PROGRAM MUZYCZNY NIEDZIELA TVP 2 22:35

Gdzie jesteś Mały Książę

W pierwszą rocznicę śmierci TVP pokaże program wspomnieniowy o Ryszardzie Poznańskim, kompozytorze, muzyku, członku zespołu Trubadury, twórcy niezapomnianych przebojów, takich jak: „Znamy się tylko z widzenia”, „Trzynastego”, „Nie bądź taki szybki Bill”, „Gdzie się podziały tamte prywatki”. Artystę wspominają przyjaciele i inni muzycy.

PONIEDZIAŁEK 24 Listopada

TVP1

7.00 Msza święta na Jasnej Górze

7.30 Studio Raban

8.00 Serwis Info

8.20 Zaraz wracam (42)

9.00 Ranczo (16)

10.00 Komisarz Alex (32)

11.00 Ojciec Mateusz (3)

12.00 Serwis Info

12.10 Agrobiznes, Agropogoda

12.40 Magazyn rolniczy

12.55 Planeta Ziemia III: Pustynie i sawanny

14.00 Wichrowe wzgórze (303) – serial obyczaj. Turcja 2024

15.00 Serwis Info – magazyn

15.15 Reporterzy – magazyn

15.35 Gra słów. Krzyżówka

16.05 Dziedzictwo (757) – serial obyczaj. Turcja

17.00 Telexpress

17.30 Jaka to melodia?

18.10 Klan (4602)

18.35 Flesz 19.30

18.45 Akacyjowa 38 (753) – serial obyczaj. Hiszpania

19.30 19.30

19.55 Pytanie dnia

20.30 Teatr TV: Matka Joanna od Aniołów – spektakl Polska 2025

Reż. Weronika Szczawińska, wyk. Piotr Wawer jr, Beata Bandurska, Rafał Cieluch

22.00 Postscriptum

22.30 Lepsza strona świata

Franciszek Coffa wraz z przewodniczką Caritas Polska, Dominiką Chylewską, wyrusza w podróż, by sprawdzić, czy pomaganie ma znaczenie. Odwiedzą miejsca działalności Caritas w Polsce i za granicą.

23.40 Balans bieli – magazyn

0.15 Wykrywacz kłamstw

0.40 Zwerbowana miłość – film *** sensacyjny Polska 2010

TVP 2

5.35 M jak miłość (1640)

6.25 Rodzina (nie od) święta

6.55 Barwy szczęścia (3262)

7.30 Pytanie na śniadanie – magazyn

11.50 Okrasa łamie przepisy – magazyn

12.30 Koło fortuny – teleturniej

13.15 Miłość i nadzieja (336) – serial obyczaj. Turcja

14.05 Va banque – teleturniej

14.35 Na sygnale (789) – serial obyczaj. Polska

15.00 Koło fortuny – extra

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (277) – telenowela

16.00 Koło fortuny – teleturniej

16.35 Familiada – teleturniej

17.20 Miłość i nadzieja (337) – serial obyczaj. Turcja

18.15 Va banque – teleturniej

18.50 Jeden z dziesięciu – teleturniej

19.25 Barwy szczęścia (3262) – serial Polska

19.55 Domowe patenty

20.05 Barwy szczęścia (3263) – serial Polska

20.40 Kulisy „M jak miłość”

20.55 M jak miłość (1891) – serial Polska

21.55 Na sygnale (790, 791) – serial obyczaj. Polska

22.55 Cztery pory roku w Hawanie (1) – serial krym. Hiszpania/Kuba 2016

Reż. Félix Viscarret, wyk. Jorge Perugorria, Carlos Enrique Almirante, Luis Alberto Garcia

23.55 Jackie – film biograf. USA/ *** Chile/Francja/Chiny 2016

Reż. Pablo Larraín, wyk. Natalie Portman, Peter Sarsgaard, Greta Gerwig

1.50 Stulecie Winnych (46)

Polsat

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy

6.00 Nowy dzień – magazyn

8.30 Małanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny

9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny Polska 2020

11.30 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny Polska 2024

14.40 Dlaczego ja? (1511) – serial fabularno-dokumentalny Polska

15.50 Wydarzenia

16.20 Interwencja – magazyn

16.30 Na ratunek 112 (1111)

17.00 Gliniarze (1147)

18.00 Pierwsza miłość (4100) – serial Polska

18.50 Wydarzenia

19.15 Gość „Wydarzeń”

19.55 Milionerzy – teleturniej

20.30 Za szybcy, za wściekli *** – film sens. USA/Niem. 2003

Reż. John Singleton, wyk. Paul Walker, Tyrese Gibson, Eva Mendes

Były policjant, uczestnik nielegalnych wyścigów zawodowych, wróci do pracy, jeśli pomoże schwytać groźnego przestępcę...

22.55 Wrogowie publiczni *** – dramat kryminalny USA/Japonia 2009

Reż. Michael Mann, wyk. Christian Bale, Johnny Depp, Christian Stolte

W połowie lat 30. XX w. John Dillinger był najbardziej poszukiwanym przestępcą Ameryki. A powstająca FBI potrzebowała takiego przeciwnika...

1.55 Nieobliczalny – film USA/W. *** Bryt./Rumunia 2006

TVN

5.05 Jak to jest zrobione? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny

6.50 Kuchenne rewolucje: Pizzeria „Solare”, Biała Podlaska 7.45 Dzień Dobry TVN

11.40 Kuchenne rewolucje: Wrocław – Bistro „Zapętlone” – reality show

13.55 The Floor – teleturniej

14.35 Ukryta prawda (1516, 1748) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (10)

Zosia zajmuje się nauczycielem, który dostał napadu furii, a także szesnastolatkiem, który został przez niego zaatakowany. Kasia przyjmuje na pediatrę noworodka mającego kłopoty z oddychaniem.

17.55 Detektywi (266)

19.00 Fakty

19.40 Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich

19.55 Uwaga! – magazyn

20.10 Doradca smaku

20.15 Na Wspólnej (4121) – serial Polska

20.55 The Floor – teleturniej

21.35 Skazani na Shawshank *** – dramat psychologiczny USA 1994

Reż. Frank Darabont, wyk. Tim Robbins, Morgan Freeman, Bob Gunton

Opowieść o męskiej przyjaźni i trudach codziennego życia w więziennych warunkach. Adaptacja opowiadania Stephena Kinga, siedem nominacji do Oscara.

0.30 Annexa – film kryminalny *** USA/Niemcy 2004

2.35 Co za tydzień – magazyn

TVN 7

6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi

14.55 Szpital św. Anny (62)

15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu – serial fabularno-dokumentalny

19.00 Ukryta prawda 20.00 **** Księgowy – film sens. USA 2016, reż. Gavin O'Connor, wyk. Ben Affleck, Anna Kendrick

22.50 **** Ciekawy przypadek Benjamin Buttona – melodramat USA 2008, reż. David Fincher, wyk. Brad Pitt, Cate Blanchett

2.10 Poukładani 2.40 Mówię Wam

9.00 Przedwiośnie (3)

10.05 *** Pieśń triumfującej miłości – film fantasy Polska 1969

10.45 **** Wojna światów – film sf USA 1953

12.20 Wielcy mistrzowie marlarstwa 13.35 Tamte lata, tamte dni

14.15 **** Ten szalony, szalony świat – kom. USA 1963

17.00 Przedwiośnie (4)

18.05 Tygodnik kulturalny

19.00 Muzyka w zabytkach 20.00 **** Jutro będziemy szczęśliwi – komediodr. Fr./W. Bryt. 2016

22.05 Porozmawiajmy szczerze 22.45 **** W upalną noc – dramat USA 1967

TV 4

5.30 Telezakupy TV Okazje

6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (198, 199)

10.55 Na ratunek 112

11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show

18.00 Policjantki i policjanci (1365, 1366)

20.00 Uroczysko (205) – serial krym. Polska

20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (984)

21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (101)

22.40 **** Ostatni rycerz – film przygod. W. Bryt./Korea Pd./USA/Czechy 2015

1.00 Love Island. Wyspa miłości

11.30 Warto być ojcem 12.20 Bawer – moja walka 13.30 Msza święta 14.30 Kaplan i mistrz – świat według ks. Bronisława Sroki

15.25 Ukraińska zbrodnia w Hucie Pieniackiej 16.10 Sanktuaria polskie 16.30 Porady bonifratrów 17.00 Świadkowie 17.30 Moja parafia 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Poznaliśmy Polskę 19.45 Modlitwa z udziałem dzieci 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Z wędką nad wodę w Polskę i świat 22.30 Więzy krwi

WTOREK 25 Listopada

TVP 1	DVB-T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Kościół z bliska 8.00 Serwis Info 8.20 Zaraz wracam (43) 9.00 Ranczo (17) 10.00 Komisarz Alex (33) 11.00 Ojciec Mateusz (4) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Magazyn rolniczy 12.55 Pory roku w Ameryce: Wiosna – serial dok. 14.00 Wichrowe wzgórze (304)	
15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (758) – serial obyczaj. Turcja	
17.00 Teleexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4603) 18.40 Flesz 19.30 18.45 Akacyjowa 38 (754) – serial obyczaj. Hiszpania	
19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Zaraz wracam (44) Odważne zdjęcie Zosi wywołało burzę komentarzy w Polskim Polu i wciąż budzi emocje mieszkańców. W obozie Filara narasta panika, co prowadzi do decyzji o szybkim pozbyciu się ubojni.	
21.05 Respect – film biograf. USA/ *** Kanada 2021 Reż. Liesl Tommy, wyk. Jennifer Hudson, Forest Whitaker, Marlon Wayans	
23.40 Dziesięcioro przykazań (1) **** – film biblijny USA 1956 Reż. Cecil B. DeMille, wyk. Charlton Heston, Yul Brynner, Anne Baxter	
1.50 Wykrywacz kłamstw	

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

ŚRODA 26 Listopada

TVP 1	DVB-T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Rodzina (nie od) święta 8.00 Serwis Info 8.20 Zaraz wracam (44) 9.00 Ranczo (18) – serial kom. 10.00 Komisarz Alex (34) – serial krym. 11.00 Ojciec Mateusz (5) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Rok w ogrodzie extra 12.55 Pory roku w Ameryce 14.00 Wichrowe wzgórze (305)	
15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (759) – serial obyczaj. Turcja	
17.00 Teleexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4604) 18.45 Akacyjowa 38 (755) – serial obyczaj. Hiszpania	
19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.25 Zaraz wracam (45) Przed ubojnią Filara trwa zorganizowany przez Marię głośny strajk, który szybko przyciąga uwagę mieszkańców i mediów. Napięcie rośnie, a przyjazd inspektoratu z policją tylko podsyca emocje i zaostraża sytuację.	
20.55 (L) Piłka nożna: Liga Mistrzów UEFA: Arsenal FC – Bayern Monachium	
23.05 Respect – film biograf. USA/ *** Kanada 2021 Reż. Liesl Tommy, wyk. Jennifer Hudson, Forest Whitaker, Marlon Wayans	
1.35 Wykrywacz kłamstw 2.00 Święta w Maple Creek *** – komedia rom. Kan, 2020	

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

Polsat	DVB-T
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień – magazyn 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny Polska 2020 11.35 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1512) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025	
15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1112) 17.00 Gliniarze (1148) 18.00 Pierwsza miłość (4101) – serial Polska	
18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.35 Królowa wojownik – dramat *** hist. USA/RPA/Irlandia 2022 Reż. Gina Prince-Bythewood, wyk. Viola Davis, Thuso Mbedu, Lashana Lynch Film zainspirowany prawdziwymi wydarzeniami rozgrywającymi się w XIX wieku w afrykańskim królestwie Dahomej (terytorium obecnego Beninu). To pełna akcji opowieść o elitarniej, całkowicie kobiecej jednostce wojskowej. Wojowniczką były łowczyniami niewolników.	
23.35 60 sekund *** – film sensacyjny USA 2000 Reż. Dominic Sena, wyk. Nicolas Cage, Angelina Jolie, Robert Duvall	
2.00 Spis drani *** – thriller USA 2011	

TVN	DVB-T
5.05 Jak to jest zrobione? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: „Zajazd w Strażnicy”, Ujsoły – reality show 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Bistro „Le Papillon Noir”, Katowice – reality show 13.55 The Floor – teleturniej 14.35 Ukryta prawda (1517, 1518) – serial fabularno-dokumentalny	
16.50 Szpital św. Anny (11) Marta i Tomek zostają napadnięci przez uzbrojonego mężczyznę i wraz z karetką uprowadzeni przez niego do domu na odludziu. Zyta otrzymuje wiadomość, że znalazł się dawca dla jej pacjentki z białaczką.	
17.55 Detektywi (267) – serial fabularno-dokumentalny	
19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku: Bajgiel z jajkiem sadzonym	
20.15 Na Wspólnej (4122) – serial Polska	
20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Ślub od pierwszego wejrzenia – real tv Dla dawnych singli codzienne obowiązki okazują się trudnym testem. Ekspertki wspierają pary w budowaniu wspólnej rutyny.	
22.40 Kuba Wojewódzki – talk show	
23.45 Superwizjer – magazyn 0.25 Dom wygranych – komedia *** kryminalna USA 2017 Reż. Andrew J. Cohen	
2.10 Skazana (5, 6)	

TVN 7	DVB-T
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (63) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 *** W morzu ognia – film sens. USA 1997, reż. Félix Enríquez Alcalá, wyk. Steven Seagal, Marg Helgenberger 22.20 **** Diuna – film sf USA/Kan. 2021, reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Rebecca Ferguson 1.40 *** Batman Forever – film fantasy USA/W. Bryt. 1995 4.00 Fachowcy 4.40 Druga strona medalu 5.25 Szkoła	
9.00 Przedwiośnie (4) 10.00 **** Płoty – dramat USA/Kan. 2016 12.30 Przełomy w muzyce – koncert z okazji upadku muru 13.40 Hala odlotów 15.20 *** Różowa Pantera kontratakuję – komedia krym. W. Bryt./USA 1976 17.10 Przedwiośnie (5) 18.15 Łódź Kultury 18.55 Wypiański – Kraków – Melancholia 20.00 Teatr TV: Pradziady – spektakl Polska 2018, reż. Michał Żdunik 21.10 *** Klatka dla ptaków – komedia USA 1996 23.20 W poszukiwaniu dobrego filmu 23.55 Tehachapi	
9.55 Magazyn Betclic 1. Ligi 11.20 Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa: Widzew Łódź – Korona Kielce 13.35 Gol 15.00 Futsal: Mistrzostwa Świata kobiet na Filipinach: Argentyna – Polska 17.10 Zawody siłaczy: LM Strongman: Serbia 18.05 Studio 18.25 (L) Hokej na lodzie: Superpuchar Polski: Mecz w Tychach: GKS Tychy – JKH GKS Jastrzębie 21.05 Retro TVP Sport 23.00 Sportowy wieczór 23.45 Boks: Piotr Soczyński – Ramazan Muslimow 2.10 Boks: Tenshin Nasukawa – Takuma Inoue	

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

TVN 7	DVB-T
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (64) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 *** Legendy ringu – komedia USA 2013, reż. Peter Segal, wyk. Robert De Niro, Sylvester Stallone 22.25 *** Bękarty – komedia USA 2017, reż. Lawrence Sher, wyk. Owen Wilson 0.45 *** Dwa tygodnie na miłość – komedia rom. USA/Australia 2002, reż. Marc Lawrence, wyk. Sandra Bullock 2.55 Żyjąc z potworem 3.50 Usterka	
9.00 Przedwiośnie (5) 10.10 **** Różowa Pantera kontratakuję – komedia krym. W. Bryt./USA 1976 12.05 Wypiański – Kraków – Melancholia 13.10 Tygodnik kulturalny 14.00 Wydarzenie aktualne 14.30 **** Pan Tadeusz – film Polska/Fr. 1999 17.10 Przedwiośnie (6) 18.10 Którędy po sztukę 18.30 Informacje kulturalne 18.50 Reżyserzy 19.45 Niepojęte 20.00 *** Fucking Bornholm – dramat Polska 2022 21.50 Profesor T. (18) 22.55 Hala odlotów 23.55 Jan Ptaszyn Wróblewski i przyjaciele	
8.05 Biatlon letni: Letni Loop One Festival w Monachium 9.45 Boks: Tenshin Nasukawa – Takuma Inoue 10.50 Piłka nożna: Liga hiszpańska kobiet: Levante UD Femenino – FC Barcelona Femeni 12.55 Pełnosprawni 13.25 Hokej na lodzie: Superpuchar Polski: GKS Tychy – JKH GKS Jastrzębie 15.35 Piłka nożna: MŚ do lat 17 w Katarze 19.45 (L) Piłka nożna: LM UEFA: Arsenal FC – Bayern Monachium 23.20 Magazyn skrótów LM UEFA: 5. kolejka fazy grupowej 1.20 Boks: Óscar Valdez – Ricky Medina	

TV 4	DVB-T
7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (200, 201) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Łowcy skarbów. Kto da więcej 18.00 Policjantki i policjanci (1366, 1367) – serial Polska 20.00 Uroczysko (206) – serial krym. Polska 20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (985) 21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (102) 22.40 **** Najpierw strzelaj, potem zwiędzaj – komedia sens. W. Bryt./USA 2008, reż. Martin McDonagh 0.50 Love Island. Wyspa miłości 1.55 Hardkorowy lombard	
11.40 Ma się rozumieć 12.20 Wypaczone sumienia 13.00 Bogu się podobać 13.30 Msza św. 14.30 Kierownik duchowy Sekretarki Bożego Miłosierdzia 15.00 Niebieskooki Anioł 16.10 Jestem mamą 16.40 Zdrowie z Bożej apteki 17.00 Wierzę w Boga 17.30 Burza w okręgu krakowskim 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Każdy maluch to potrafi 19.45 Modlitwa z udziałem dzieci 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 To nic takiego 23.15 Wyzwolenie	
6.00 Nash Bridges (18, 19) 8.00 Kobra – oddział specjalny (13) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (37) 10.00 Zbuntowany anioł (187, 188) 11.55 Wspaniałe stulecie (36, 37) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (660, 661) 15.50 Ranczo (25, 26) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (920, 921) 20.00 *** Prowokacja – film sens. USA 2005 21.55 *** Zabójca idealny – film sens. USA/Hiszp./Szwecja 2016 23.35 *** Zły porucznik – film sens. USA 2009 2.05 Dzielnica strachu (433)	

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

Polsat	DVB-T
5.20 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień – magazyn 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny Polska 2020 11.30 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny 14.40 Dlaczego ja? (1513) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025	
15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (1113) 17.00 Gliniarze (1149) 18.00 Pierwsza miłość (4102) – serial Polska	
18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.35 Zróbmy sobie wnuka *** – komedia Polska 2003 Reż. Piotr Wereśniak, wyk. Andrzej Grabowski, Małgorzata Kożuchowska, Zbigniew Zamachowski Los dwójki dzieci, Zosi i Janka, spędza sen z powiek Mańkowi Koseli. Żadna z pociech nie wstąpiła jeszcze w związek małżeński. Ojciec stawia sobie za punkt honoru doprowadzenie ich do ołtarza.	
22.20 Poranek kojota – komedia *** Polska 2001 Reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Maciej Stuhr, Karolina Rosińska, Tadeusz Huk	
0.25 Szeffowa – komedia USA *** 2016 2.40 Nasz nowy dom 3.50 Ewa gotuje	

TVN	DVB-T
5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Szafran”, Łódź – reality show 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Retka”, Łódź – reality show 13.55 The Floor – teleturniej 14.35 Ukryta prawda (1519, 1520) – serial fabularno-dokumentalny Polska	
16.50 Szpital św. Anny (12) – serial obyczaj. Polska	
17.55 Detektywi (268) 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku	
20.15 Na Wspólnej (4123) – serial Polska	
20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Kurier – film sensacyjny Pol- *** ska 2019 Reż. Władysław Pasikowski, wyk. Philippe Tokierski, Julie Engelbrecht, Bradley James Historia szpiegowska, inspirowana misją Jana Nowaka-Jeziorańskiego. Film opowiada o kilkunastu dniach przed wybuchem Powstania, kiedy dowództwo AK rozważa wszystkie za i przeciw rozpoczęciu otwartej bitwy z Niemcami.	
23.55 Wszyscy moi przyjaciele *** nie żyją – dramat kryminalny Polska 2020 Reż. Jan Belci, wyk. Michał Meyer, Adam Woronowicz, Julia Wieniawa-Narkiewicz	
2.05 Jestem legendą – film sf *** USA/W. Bryt. 2007 4.15 Uwaga! – magazyn	

TV 4	DVB-T
5.30 Telezakupy TV Okazje 6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (202, 203) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Łowcy skarbów. Kto da więcej 18.00 Policjantki i policjanci (1367, 1368) 20.00 Uroczysko (207) 20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (986) 21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (103) 22.40 *** Resident Evil: Retribution – horror Niemcy/Kan./USA/Fr./W. Bryt. 2012, reż. Paul W.S. Anderson 0.45 Interwencja	
11.40 Audienca Generalna Ojca Świętego 11.10 Mateczniki polskości 11.25 Jestem mamą 12.20 Kobiety wolności 13.00 Czerwony Dwór 13.30 Msza św. 14.30 Misja Szczecin-Kipsing 15.00 Brat Kalikst z Poczekajki 16.10 Na zdrowie 16.30 Mała Nellie od Świętego Boga 17.00 Po stronie prawdy 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Opowieści biblijne... 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Przetłwalismy 22.30 Stanisław Kulon – świadek Sybiru	
6.00 Nash Bridges (19, 20) 8.00 Kobra – oddział specjalny (14) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (38) 10.00 Zbuntowany anioł (189, 190) 11.55 Wspaniałe stulecie (37, 38) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (662, 663) 15.50 Ranczo (26, 27) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (921, 922) 20.00 *** Demeter: Przebudzenie zła – horror USA/W. Bryt./Kan./Indie/Niemcy 2023 22.30 *** Ja, Frankenstein – thriller USA/Australia 2014 0.05 *** Osada – thriller USA 2004	

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

CZWARTEK 27 Listopada

TVP 1	DVB T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Pełnia wiary 8.00 Serwis Info 8.20 Zaraz wracam (45) 9.00 Ranczo (19) 10.00 Komisarz Alex (35) 11.00 Ojciec Mateusz (6) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 To się oplaca 12.55 Pory roku w Ameryce: Jesień – serial dok. 14.00 Wichrowe wzgórze (306) – serial obyczaj. Turcja 2024	
15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (760) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Telexpress 17.30 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny 18.10 Klan (4605) 18.45 Akacyjowa 38 (756) – serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Zaraz wracam (46) – serial obyczaj. Polska 21.10 Ojciec Mateusz (437) – serial krym. Polska 22.10 Sprawa dla reportera 23.10 Ta, którą kocham – film dokumentalny Polska 2023 Daria uciekła przed piekłem dzieciństwa, które zgotowała jej matka alkoholiczka. Zaniedbywana i samotna, często głodowała. Szczęście odnalazła w nowym życiu w Meksyku. 0.50 Wykrywacz kłamstw 1.15 Profilerka Jastrzę (12) – serial krym. 2.15 Tajemnice zamrożonego jeziora – thriller USA 2020	

★★★★ koniecznie ★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

PIĄTEK 28 Listopada

TVP 1	DVB T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.30 Agape blisko Ciebie 8.00 Serwis Info 8.20 Okrasa łamie przepisy 9.00 Ranczo (20) 10.00 Komisarz Alex (36) 11.00 Ojciec Mateusz (7) 12.00 Serwis Info 12.10 Agrobiznes, Agropogoda 12.40 Magazyn rolniczy 12.55 Pory roku w Ameryce: Zima 14.00 Wichrowe wzgórze (307) – serial obyczaj. Turcja 2024	
15.00 Serwis Info – magazyn 15.15 Reporterzy – magazyn 15.35 Gra słów. Krzyżówka 16.05 Dziedzictwo (761) – serial obyczaj. Turcja 17.00 Telexpress 17.30 Jaka to melodia? 18.10 Klan (4606) 18.45 Akacyjowa 38 (757) – serial obyczaj. Hiszpania 19.30 19.30 19.55 Pytanie dnia 20.30 Zaraz wracam (47) Walczak zostaje obudzony przez Fazę, który przekazuje mu złe wieści. Cały urząd postawiono na nogi z powodu groźnego wypadku. 21.10 Komisarz Alex (303) Śledztwo w sprawie zabójstwa legendarnego muzyka, który zginął w upozorowanym wypadku samochodowym, koncentruje się na trzech osobach. Inspektor Gancarz bada sprawę zniknięcia rodziny. 22.10 Nigdy nie mów nigdy ★★ – komedia Polska 2009 Reż. Wojciech Pacyna, wyk. Anna Dereszowska, Jan Wieczorkowski, Edyta Olszówka 0.05 Czarna śmierć (3)	

★★★★ koniecznie ★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

Polsat	DVB T
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień – magazyn 8.30 Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny 9.30 Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny Polska 2020 11.35 Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny Polska 2024 14.40 Dlaczego ja? (1514) – serial fabularno-dokumentalny Polska 15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (874) 17.00 Gliniarze (1150) Śledztwo w sprawie postrzelonego mężczyzny prowadzi do dziwnego świadka, który mógł być celem snajpera. Natalia dostaje SMS od porwanego syna i podejrzewa, że to oszustwo. 18.00 Pierwsza miłość (4103) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.30 Nasz nowy dom Ekipa przeprowadzi remont domu zagrożonego wilgocią i szkodliwym działaniem eter-nitu. Mieszkają tam 16-letnia Mariola chorująca na mukowiscydozę oraz jej mama. 21.40 Przyjaciółki (314) – serial obyczaj. Polska 22.55 Zróbmy sobie wnuka ★★ – komedia Polska 2003 Reż. Piotr Wereśniak, wyk. Andrzej Grabowski, Małgorzata Kożuchowska 0.45 Wykolejona – komedia USA/★★★ Japonia 2015	
15.50 Wydarzenia 16.15 Pogoda 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (874) 17.00 Gliniarze (1150) Śledztwo w sprawie postrzelonego mężczyzny prowadzi do dziwnego świadka, który mógł być celem snajpera. Natalia dostaje SMS od porwanego syna i podejrzewa, że to oszustwo. 18.00 Pierwsza miłość (4103) – serial Polska 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 19.55 Milionerzy – teleturniej 20.30 Nasz nowy dom Ekipa przeprowadzi remont domu zagrożonego wilgocią i szkodliwym działaniem eter-nitu. Mieszkają tam 16-letnia Mariola chorująca na mukowiscydozę oraz jej mama. 21.40 Przyjaciółki (314) – serial obyczaj. Polska 22.55 Zróbmy sobie wnuka ★★ – komedia Polska 2003 Reż. Piotr Wereśniak, wyk. Andrzej Grabowski, Małgorzata Kożuchowska 0.45 Wykolejona – komedia USA/★★★ Japonia 2015	

TVN	DVB T
5.00 Jak to jest zrobione? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: „Restauracja rodzinna”, Lubin 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Pizzeria „Vicenti”, Lublin – reality show Polska 2017 13.55 The Floor – teleturniej Polska 2025 14.35 Ukryta prawda (1521, 1522) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023 16.50 Szpital św. Anny (13) Zosia wyznaje Filipowi, że Łukasz Wroński ją molestował. Zyta przyjmuje na oddział 20-latkę z nowotworem oka. Chłopak ma siostrę bliźniaczkę. Zyta nalega, aby dziewczyna pojawiła się na badaniach, bo możliwe, że też jest chora. 17.55 Detektywi (269) 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku 20.15 Na Wspólnej (4124) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Kuchenne rewolucje – reality show 22.45 Nietykalni – komediodramat ★★ ★★ Francja 2011 Reż. Olivier Nakache, Eric Toledano, wyk. François Cluzet, Omar Sy, Anne Le Ny Drobny złodziejasek wychodzi z więzienia i aby otrzymać prawo do zasiłku, szuka pracy. A całkowicie sparaliżowany milioner poszukuje pielęgniarza. Stworzą niezwykły duet... 0.55 Szczęśliwe święta – komedia ★★ ★★ diodramat USA 2014	
5.00 Jak to jest zrobione? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: „Restauracja rodzinna”, Lubin 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Pizzeria „Vicenti”, Lublin – reality show Polska 2017 13.55 The Floor – teleturniej Polska 2025 14.35 Ukryta prawda (1521, 1522) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023 16.50 Szpital św. Anny (13) Zosia wyznaje Filipowi, że Łukasz Wroński ją molestował. Zyta przyjmuje na oddział 20-latkę z nowotworem oka. Chłopak ma siostrę bliźniaczkę. Zyta nalega, aby dziewczyna pojawiła się na badaniach, bo możliwe, że też jest chora. 17.55 Detektywi (269) 19.00 Fakty 19.55 Uwaga! – magazyn 20.10 Doradca smaku 20.15 Na Wspólnej (4124) – serial Polska 20.55 The Floor – teleturniej 21.35 Kuchenne rewolucje – reality show 22.45 Nietykalni – komediodramat ★★ ★★ Francja 2011 Reż. Olivier Nakache, Eric Toledano, wyk. François Cluzet, Omar Sy, Anne Le Ny Drobny złodziejasek wychodzi z więzienia i aby otrzymać prawo do zasiłku, szuka pracy. A całkowicie sparaliżowany milioner poszukuje pielęgniarza. Stworzą niezwykły duet... 0.55 Szczęśliwe święta – komedia ★★ ★★ diodramat USA 2014	

TVN 7	DVB T
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (65) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 ★★ ★★ Szefowie-wrogowie II – komedia USA 2014, reż. Sean Anders, wyk. Jason Bateman, Charlie Day 22.35 ★★ ★★ W krzywym zwierciadle: Europejskie wakacje – komedia USA 1985, reż. Amy Heckerling, wyk. Chevy Chase 0.30 ★★ Margaux – horror USA 2022 2.45 Żyjąc z potworem 3.40 Usterka 4.25 Fachowcy	
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (65) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 ★★ ★★ Szefowie-wrogowie II – komedia USA 2014, reż. Sean Anders, wyk. Jason Bateman, Charlie Day 22.35 ★★ ★★ W krzywym zwierciadle: Europejskie wakacje – komedia USA 1985, reż. Amy Heckerling, wyk. Chevy Chase 0.30 ★★ Margaux – horror USA 2022 2.45 Żyjąc z potworem 3.40 Usterka 4.25 Fachowcy	

TV 4	DVB T
6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (204, 205) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Łowcy skarbów. Kto da więcej 18.00 Policjantki i policjanci (1368, 1369) 20.00 Uroczysko (208) – serial krym. Polska 20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (987) – serial krym. Polska 21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (104) – serial krym. Polska 22.40 ★★ ★★ Battleship: Bitwa o Ziemię – film przygod. USA/Jap. 2012 1.20 Love Island. Wyspa miłości	
6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 7.55 Bogaty dom – biedny dom 8.55 Policjantki i policjanci (204, 205) 10.55 Na ratunek 112 11.55 Trudne sprawy 14.55 Ktoś tu kłamie? 16.55 Łowcy skarbów. Kto da więcej 18.00 Policjantki i policjanci (1368, 1369) 20.00 Uroczysko (208) – serial krym. Polska 20.30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (987) – serial krym. Polska 21.30 Sprawiedliwi. Trójmiasto (104) – serial krym. Polska 22.40 ★★ ★★ Battleship: Bitwa o Ziemię – film przygod. USA/Jap. 2012 1.20 Love Island. Wyspa miłości	

TVP Kultura	DVB T
9.00 Przedwiośnie (6) 10.05 ★★ ★★ ★★ Pan Tadeusz – film Pol./Fr. 1999 12.50 Reżyserzy 13.50 Studio Kultura – niedziela z... 14.45 ★★ ★★ ★★ Czarny rumak – film przyg. USA 1979 16.55 Noce i dnie (1) 18.00 Wydarzenie aktualne 18.35 Wstęp wolny 18.50 Rendez – vous z Mauricem Chevalierem 20.00 Hala odlotów 21.00 Wstęp do filmu 21.05 ★★ ★★ ★★ Blisko – dr. Belg./Hol./Fr. 2022, reż. Lukas Dhont, wyk. Eden Dambrine 23.00 Dzień z życia artysty 23.40 ★★ ★★ Fucking Bornholm – dr. Polska 2022	
9.00 Przedwiośnie (6) 10.05 ★★ ★★ ★★ Pan Tadeusz – film Pol./Fr. 1999 12.50 Reżyserzy 13.50 Studio Kultura – niedziela z... 14.45 ★★ ★★ ★★ Czarny rumak – film przyg. USA 1979 16.55 Noce i dnie (1) 18.00 Wydarzenie aktualne 18.35 Wstęp wolny 18.50 Rendez – vous z Mauricem Chevalierem 20.00 Hala odlotów 21.00 Wstęp do filmu 21.05 ★★ ★★ ★★ Blisko – dr. Belg./Hol./Fr. 2022, reż. Lukas Dhont, wyk. Eden Dambrine 23.00 Dzień z życia artysty 23.40 ★★ ★★ Fucking Bornholm – dr. Polska 2022	

TVP Sport	DVB T
8.50 Magazyn skrótów LM UEFA 10.50 (L) Futsal: MŚ kobiet: Polska – Maroko 12.55 Reportaż 13.20 (L) Piłka nożna: MŚ do lat 17 w Katarze: Mecz o 3. miejsce 15.35 Sportowe ABC 15.50 Zawody siłaczy: LM Strongman: Włochy 16.50 (L) Piłka nożna: MŚ do lat 17 w Katarze: Finał 19.15 Piłka nożna: LM UEFA: Arsenal FC – Bayern Monachium 21.15 Sportowy wieczór 22.00 Ring TVP Sport 23.00 Futsal: MŚ kobiet: Polska – Maroko 1.05 Koszykówka: Eliminacje MŚ mężczyzn: Turcja – Bośnia i Hercegowina	
8.50 Magazyn skrótów LM UEFA 10.50 (L) Futsal: MŚ kobiet: Polska – Maroko 12.55 Reportaż 13.20 (L) Piłka nożna: MŚ do lat 17 w Katarze: Mecz o 3. miejsce 15.35 Sportowe ABC 15.50 Zawody siłaczy: LM Strongman: Włochy 16.50 (L) Piłka nożna: MŚ do lat 17 w Katarze: Finał 19.15 Piłka nożna: LM UEFA: Arsenal FC – Bayern Monachium 21.15 Sportowy wieczór 22.00 Ring TVP Sport 23.00 Futsal: MŚ kobiet: Polska – Maroko 1.05 Koszykówka: Eliminacje MŚ mężczyzn: Turcja – Bośnia i Hercegowina	

(DVB T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

Polsat	DVB T
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień – magazyn 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.30 Gliniarze: Toksyczna firma/ Więzień/ Zbrodnie przeszłości – serial fabularno-dokumentalny, wyk. Arkadiusz Krygier, Ewelina Ruckgaber 14.40 Dlaczego ja? (1515) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025 15.50 Wydarzenia 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (875) 17.00 Gliniarze (1151) Adam i Olga zajmują się sprawą egzekucji dwóch dilerów. Śledztwo komplikuje się, gdy wychodzi na jaw, że podopieczna Adama z klubu judo może być zamieszana w handel narkotykami. 18.00 Pierwsza miłość (4104) 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 20.00 Najmro – komedia sensacyjna ★★ ★★ na Polska 2021 Reż. Mateusz Rakowicz, wyk. Dawid Ogrodnik, Jakub Gierszał, Masza Wągrocka 22.20 Szybcy i wściekli: Hobbs ★★ ★★ i Shaw – film sensacyjny USA/Japonia 2019 Reż. David Leitch, wyk. Dwayne Johnson, Jason Statham, Idris Elba Luke i Deckard muszą połączyć siły, aby zmierzyć się ze złočynicą, który wskutek modyfikacji genetycznych stał się cyborgiem. 1.05 Niewidzialny – film sensa- ★★ cyjny USA 2005	
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień – magazyn 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.30 Gliniarze: Toksyczna firma/ Więzień/ Zbrodnie przeszłości – serial fabularno-dokumentalny, wyk. Arkadiusz Krygier, Ewelina Ruckgaber 14.40 Dlaczego ja? (1515) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2025 15.50 Wydarzenia 16.20 Interwencja – magazyn 16.30 Na ratunek 112 (875) 17.00 Gliniarze (1151) Adam i Olga zajmują się sprawą egzekucji dwóch dilerów. Śledztwo komplikuje się, gdy wychodzi na jaw, że podopieczna Adama z klubu judo może być zamieszana w handel narkotykami. 18.00 Pierwsza miłość (4104) 18.50 Wydarzenia 19.15 Gość „Wydarzeń” 20.00 Najmro – komedia sensacyjna ★★ ★★ na Polska 2021 Reż. Mateusz Rakowicz, wyk. Dawid Ogrodnik, Jakub Gierszał, Masza Wągrocka 22.20 Szybcy i wściekli: Hobbs ★★ ★★ i Shaw – film sensacyjny USA/Japonia 2019 Reż. David Leitch, wyk. Dwayne Johnson, Jason Statham, Idris Elba Luke i Deckard muszą połączyć siły, aby zmierzyć się ze złočynicą, który wskutek modyfikacji genetycznych stał się cyborgiem. 1.05 Niewidzialny – film sensa- ★★ cyjny USA 2005	

TVN	DVB T
5.00 Kto was tak urządził? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Italian House”, Toruń 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Bar „Niebo w gębie i na talerzu”, Pabianice 13.55 The Floor – teleturniej Polska 14.35 Ukryta prawda (1523, 1524) – serial fabularno-dokumentalny Polska 16.50 Szpital św. Anny (14) Na oddział trafia 15-latek, którego Kaśka znalazła nieprzytomnego na ulicy. Po odzyskaniu przytomności pacjent twierdzi, że był przetrzymywany i skradziono mu pompę insulinową. 17.55 Detektywi (270) 19.00 Fakty 19.35 Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich 19.50 Uwaga! – magazyn 20.00 Diuna: Część druga ★★ ★★ – film przygodowy USA/Kanada/Arabia Saudyjska/Węgry/ Włochy/Nowa Zelandia/Jordania/Gambia 2023 Reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Zendaya, Rebecca Ferguson 23.35 To – horror USA/Kanada ★★ ★★ 2017 Reż. Andy Muschietti, wyk. Bill Skarsgård, Jaeden Martell, Sophia Lillis W małym mieście Derry, co 27 lat zdarzają się tajemnicze wypadki, niewyjaśnione zaginięcia i morderstwa. Teraz nagłe zaczynają znikać dzieci... 2.20 Skazana (7)	
5.00 Kto was tak urządził? 5.40 Uwaga! 5.55 Ukryta prawda 6.50 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Italian House”, Toruń 7.45 Dzień Dobry TVN 11.40 Kuchenne rewolucje: Bar „Niebo w gębie i na talerzu”, Pabianice 13.55 The Floor – teleturniej Polska 14.35 Ukryta prawda (1523, 1524) – serial fabularno-dokumentalny Polska 16.50 Szpital św. Anny (14) Na oddział trafia 15-latek, którego Kaśka znalazła nieprzytomnego na ulicy. Po odzyskaniu przytomności pacjent twierdzi, że był przetrzymywany i skradziono mu pompę insulinową. 17.55 Detektywi (270) 19.00 Fakty 19.35 Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich 19.50 Uwaga! – magazyn 20.00 Diuna: Część druga ★★ ★★ – film przygodowy USA/Kanada/Arabia Saudyjska/Węgry/ Włochy/Nowa Zelandia/Jordania/Gambia 2023 Reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Zendaya, Rebecca Ferguson 23.35 To – horror USA/Kanada ★★ ★★ 2017 Reż. Andy Muschietti, wyk. Bill Skarsgård, Jaeden Martell, Sophia Lillis W małym mieście Derry, co 27 lat zdarzają się tajemnicze wypadki, niewyjaśnione zaginięcia i morderstwa. Teraz nagłe zaczynają znikać dzieci... 2.20 Skazana (7)	

TVN 7	DVB T
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (66) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 ★★ ★★ Dwa tygodnie na miłość – komedia rom. USA/ Australia 2002, reż. Marc Lawrence, wyk. Sandra Bullock 22.15 Ślub od pierwszego wejrzenia 23.15 ★★ ★★ ★★ Sherlock Holmes – film krym. USA/Niem./W. Bryt./Australia 2009, reż. Guy Ritchie, wyk. Robert Downey Jr. 1.55 ★★ ★★ ★★ Grawitacja – film sf W. Bryt./USA 2013 3.45 Usterka	
6.25 Szkoła 8.20 Ukryta prawda 11.25 W-11 Wydział Śledczy 12.55 Detektywi 14.55 Szpital św. Anny (66) 15.55 Sąd rodzinny 16.55 Sekrety życia 17.55 Zagadki losu 19.00 Ukryta prawda 20.00 ★★ ★★ Dwa tygodnie na miłość – komedia rom. USA/ Australia 2002, reż. Marc Lawrence, wyk. Sandra Bullock 22.15 Ślub od pierwszego wejrzenia 23.15 ★★ ★★ ★★ Sherlock Holmes – film krym. USA/Niem./W. Bryt./Australia 2009, reż. Guy Ritchie, wyk. Robert Downey Jr. 1.55 ★★ ★★ ★★ Grawitacja – film sf W. Bryt./USA 2013 3.45 Usterka	

TVP Kultura	DVB T
9.00 Pan wzywał, Milordzie? (2) 10.05 Niepojęte 10.20 Wojciech Kilar – koncert muzyki filmowej 11.20 ★★ ★★ Niedziela dzieci – dr. Polska 1977 12.55 Rendez – vous z Mauricem Chevalierem 14.00 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka 14.40 ★★ ★★ ★★ Pół żartem, pół serio – komedia USA 1959 16.50 Teatr STU. Benefis 19.00 Legendy opery 20.05 ★★ ★★ ★★ W petli nzyka i fantazji – dr. Jap. 2021 22.15 Tygodnik kulturalny 23.15 ★★ ★★ ★★ Blisko – dr. 2022	
9.00 Pan wzywał, Milordzie? (2) 10.05 Niepojęte 10.20 Wojciech Kilar – koncert muzyki filmowej 11.20 ★★ ★★ Niedziela dzieci – dr. Polska 1977 12.55 Rendez – vous z Mauricem Chevalierem 14.00 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka 14.40 ★★ ★★ ★★ Pół żartem, pół serio – komedia USA 1959 16.50 Teatr STU. Benefis 19.00 Legendy opery 20.05 ★★ ★★ ★★ W petli nzyka i fantazji – dr. Jap. 2021 22.15 Tygodnik kulturalny 23.15 ★★ ★★ ★★ Blisko – dr. 2022	

TVP Sport	DVB T
8.15 Piłka nożna: MŚ do lat 17 w Katarze: Finał 10.30 Wioslarstwo: MŚ w Szanghaju 12.00 Ring TVP Sport 12.55 Biatlon: PŚ: Podsum. sezon 15.10 Futsal: MŚ kobiet na Filipinach: 3. kolejka grupy A: Polska – Maroko 17.15 Studio 17.40 (L) Piłka nożna: Mecz towarzyski kobiet: Polska – Słowenia 20.15 Studio 20.40 (L) Koszykówka: Eliminacje MŚ mężczyzn: Polska – Austria 23.00 Sportowy wieczór 23.40 Piłka ręczna: MŚ kobiet w Niemczech i Holandii: 1. kolejka grupy F: Polska – Chiny	
8.15 Piłka nożna: MŚ do lat 17 w Katarze: Finał 10.30 Wioslarstwo: MŚ w Szanghaju 12.00 Ring TVP Sport 12.55 Biatlon: PŚ: Podsum. sezon 15.10 Futsal: MŚ kobiet na Filipinach: 3. kolejka grupy A: Polska – Maroko 17.15 Studio 17.40 (L) Piłka nożna: Mecz towarzyski kobiet: Polska – Słowenia 20.15 Studio 20.40 (L) Koszykówka: Eliminacje MŚ mężczyzn: Polska – Austria 23.00 Sportowy wieczór 23.40 Piłka ręczna: MŚ kobiet w Niemczech i Holandii: 1. kolejka grupy F: Polska – Chiny	

TV Trwam	DVB T
10.15 Rozmowy niedokończone 11.25 Głos Polski 11.35 Natura et Homo 12.20 Głos serca (84) 13.05 W gotowości 13.30 Msza św. 14.30 Drzwi do lasu 15.00 Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia 15.20 Mocni w wierze 16.10 Natura obiektywnie 16.40 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy 17.30 Łączy nas historia 18.15 Westerplatte młodych 19.00 Warto zauważyć... 19.30 Brat Franciszek 20.00 Informacje 20.20 Róźaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Jestem tylko woźnym	
10.15 Rozmowy niedokończone 11.25 Głos Polski 11.35 Natura et Homo 12.20 Głos serca (84) 13.05 W gotowości 13.30 Msza św. 14.30 Drzwi do lasu 15.00 Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia 15.20 Mocni w wierze 16.10 Natura obiektywnie 16.40 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy 17.30 Łączy nas historia 18.15 Westerplatte młodych 19.00 Warto zauważyć... 19.30 Brat Franciszek 20.00 Informacje 20.20 Róźaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Jestem tylko woźnym	

TV Puls	DVB T
6.00 Nash Bridges (21, 22) 8.00 Kobra – oddział specjalny (16) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (40) 10.00 Zbuntowany anioł (193, 194) 11.55 Wspaniałe stulecie (39, 40) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (666, 667) 15.50 Ranczo (28, 29) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (923, 924) 20.00 ★★ Cena powrotu – film sens. USA 2009 22.00 ★★ ★★ Krocząc wśród cieni – film sens. USA 2014 0.15 ★★ Prowokacja – film sens. USA 2005 2.10 Lombard. Życie pod zastaw (657)	
6.00 Nash Bridges (21, 22) 8.00 Kobra – oddział specjalny (16) 9.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (40) 10.00 Zbuntowany anioł (193, 194) 11.55 Wspaniałe stulecie (39, 40) 13.50 Lombard. Życie pod zastaw (666, 667) 15.50 Ranczo (28, 29) 18.00 Lombard. Życie pod zastaw (923, 924) 20.00 ★★ Cena powrotu – film sens. USA 2009 22.00 ★★ ★★ Krocząc wśród cieni – film sens. USA 2014 0.15 ★★ Prowokacja – film sens. USA 2005 2.10 Lombard. Życie pod zastaw (657)	

(DVB T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

SOBOTA 29 Listopada

TVP 1	DVB-T
6.20 Balans bieli 7.00 Msza święta na Jasnej Górze 7.40 Rok w ogrodzie 8.05 Rok w ogrodzie extra 8.20 Pełnosprawni 8.55 Ranczo (21) 10.00 Komisarz Alex (37) – serial krym. 10.55 Ojciec Mateusz (8) – serial krym. 11.55 ★★★★★ 15:10 do Yumy – western USA 1957, reż. Delmer Daves 13.25 Dobre strony 14.25 Okrasa łamie przepisy	
15.00 Rolnik szuka żony – reality show	
16.05 Dziedzictwo (762) – serial obyczaj. Turcja	
17.00 Telexpress	
17.35 Ojciec Mateusz (437) – serial krym. Polska	
18.40 Jaka to melodia? W ramach akcji charytatywnej zagrają Tamara Arciuch, Michał Biłgoraj, Bartek Kasprzykowski.	
19.30 19.30	
19.55 Pytanie dnia	
20.00 Gała 200-lecia istnienia Teatru Wielkiego – Opery Narodowej Uroczysta gala z okazji 200-lecia Teatru Wielkiego – Opery Narodowej, celebrująca historię, sztukę i twórców jednej z najważniejszych instytucji kultury w Polsce.	
22.15 Skok stulecia ★★★★★ – film sensacyjny USA 2018 Reż. Christian Gudegast, wyk. Gerard Butler, Pablo Schreiber, O’Shea Jackson Jr.	
0.45 Dziewczyna z tatuażem ★★★★★ – film sensacyjny USA/Szwecja/Norwegia 2011	
3.20 Sprawdzamy	

★★★★★ koniecznie ★★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

NIEDZIELA 30 Listopada

TVP 1	DVB-T
7.00 Msza święta na Jasnej Górze 8.00 Tydzień 8.15 Pielgrzymka Leona XIV do Turcji 11.45 Pielgrzymi Nadziei 12.10 Komisarz Alex (303) 13.10 Planeta Ziemia: Wody słodkie – serial dok. 14.25 ★★★ Cesarskie cięcie – komedia romantyczna Polska 1988, reż. Stanisław Moszuk, wyk. Alicja Migulanka, Renata Pękuł, Roman Kłosowski	
16.05 Dziedzictwo (763) – serial obyczaj. Turcja	
17.00 Telexpress	
17.35 Daję słowo. Maciej Orłoś: Magdalena Zawadzka	
18.40 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny	
19.30 19.30	
19.55 Pytanie dnia	
20.25 Czarna śmierć (4) Weronika rozpoczyna pracę w szpitalu polowym dla chorych na ospę, gdzie ratuje życie szeregowego Olka. Igor rozpoczyna wyścig z czasem. Władze chcą oskarżyć jego żonę o przyczynienie się do wybuchu epidemii.	
21.25 Rolnik szuka żony – reality show	
22.25 EnergaCAMERIMAGE 2025 – 33. edycja Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych	
22.45 Przepis na miłość – komedia romantyczna Francja/Belgia 2010 Reż. Jean-Pierre Améris, wyk. Benoît Poelvoorde, Isabelle Carré, Lorella Cravotta	
0.15 Nigdy nie mów nigdy ★★ – komedia Polska 2009	

★★★★★ koniecznie ★★★★★ zdecydowanie tak ★★★ możesz ★★ nie musisz ★ zdecydowanie nie (L) na żywo

Polsat	DVB-T
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień – magazyn 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.30 Ewa gotuje – magazyn 12.05 Awantura o kasę – teleturniej Polska 2025 13.15 ★★ Ja, szpieg – film sensacyjny USA/Węgry 2002, reż. Betty Thomas, wyk. Eddie Murphy, Owen Wilson, Famke Janssen, Malcolm McDowell	
15.30 Chłopaki do wzięcia Zuzia i Robert starają się odbudować związek podczas wypoczynku w Żwirzynie. Karina pod okiem Stefana uczy się chodzić na szpilkach, a Bartek i Mateusz rozmawiają nad jeziorem o kobietach.	
16.30 Randka w ciemno – reality show	
17.30 Awantura o kasę – teleturniej	
18.50 Wydarzenia	
19.15 Prezydenci i premierzy – program publicystyczny	
19.55 Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni. Nad mętną rzeką – program rozrywkowy	
21.55 Za szybcy, za wściekli ★★★★★ – film sensacyjny USA/Niemcy 2003 Reż. John Singleton, wyk. Paul Walker, Tyrese Gibson, Eva Mendes Były policjant, uczestnik nielegalnych wyścigów zawodowych, wróci do pracy, jeśli pomoże schwycić groźnego przestępcę...	
0.10 Królowa wojownik – dramat ★★★ USA/RPA/Irlandia 2022	

TVN	DVB-T
5.40 Uwaga! – magazyn 5.55 Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny Polska 6.50 Kuchenne rewolucje: Bistro „Le Papillon Noir”, Katowice – reality show Polska 2017 7.45 Dzień Dobry TVN – magazyn 11.25 Na Wspólnej (4121-4124) – serial obyczaj. Polska 13.10 MasterChef – show Polska 2025 14.45 Studio Pucharu Świata	
15.05 (L) Skoki narciarskie: PŚ mężczyzn w Ruce: 1. konkurs indywidualny na skoczni HS 142 – 1. seria	
16.10 Studio Pucharu Świata	
16.20 (L) Skoki narciarskie: PŚ mężczyzn w Ruce: 1. konkurs indywidualny na skoczni HS 142 – 2. seria	
17.15 Studio Pucharu Świata	
17.45 The Floor – teleturniej	
18.20 Unboxing – Wielkie otwarcie – teleturniej	
19.00 Fakty	
19.45 Święta inaczej ★★★★★ – komedia Polska 2022 Reż. Patryk Yoka, wyk. Adam Zdrójkowski, Daria Widawska, Karol Dziuba Gdy świat wali się na głowę, ratunkiem może być odkrycie, że święta warto spędzić zupełnie inaczej. A może nawet całe życie?...	
22.10 Och, życie! – komedia romantyczna USA 2010 Reż. Greg Berlanti, wyk. Katherine Heigl, Josh Duhamel, Josh Lucas	
0.30 Wszyscy moi przyjaciele ★★★★★ nie żyją – dramat kryminalny Polska 2020	

TVN 7	DVB-T
6.30 New Looney Tunes 6.45 ★★ Batman i Robin – film fantasy USA/W. Bryt. 1997 9.20 Bez kompleksów 10.25 Ukryta prawda 11.25 Mówię Wam 12.40 Ukryta prawda 13.40 Zróbmy sobie dom 14.50 Detektywi 18.00 Bez kompleksów 19.00 Idź na całość 20.00 ★★★★★ Sherlock Holmes: Gra cieni – film sens. W. Bryt./USA 2011, reż. Guy Ritchie, wyk. Robert Downey Jr. 22.50 ★★★★★ Wehikuł czasu – film sf USA 2002, reż. Simon Wells, wyk. Guy Pearce 0.45 ★★★★★ Piekiełna zemsta – film sens. USA 2011 3.05 Żyjąc z potworem 4.05 Fachowcy	
TVP Kultura	DVB-T
8.45 Wojciech Kilar – koncert muzyki filmowej 9.50 Legendy Paryża – opowieść o sztuce XIX wieku 10.50 ★★★★★ Johnny Guitar – western USA 1954 13.05 Legendy opery 14.05 Wydarzenie aktualne 14.45 ★★★★★ Brunet wieczorową porą – kom. Polska 1976 16.30 Tamte lata, tamte dni 17.05 ★★★★★ Pół żartem, pół serio – kom. USA 1959 19.20 Dzień z życia artysty 20.00 Gała jubileuszowa 200 – lecia. Teatr Wielki – Opera Narodowa 22.15 ★★★★★ Blue Jasmine – komediodr. USA 2013	
TVP Sport	DVB-T
9.50 Koszykówka: Eliminacje MŚ mężczyzn: Polska – Austria 12.05 To zależy 12.45 Studio 13.10 (L) Biatlon: PŚ kobiet w Östersundzie: Sztafeta 4 x 6 km 15.15 Kto wygrał mecz 16.30 Studio 16.50 (L) Biatlon: PŚ mężczyzn w Östersundzie: Sztafeta 4 x 7,5 km 19.00 Studio 19.10 (L) Boks: Karol Welter – Misto Abulaev 23.00 Sportowy wieczór 23.45 Biatlon: PŚ kobiet w Östersundzie: Sztafeta 4 x 6 km 1.15 Boks: Damian Knyba – Joey Dawejko	

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

Polsat	DVB-T
5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Nowy dzień – magazyn 8.00 Halo tu Polsat – magazyn 11.00 Garfield – film animowany USA/W. Bryt./Hongkong 2024, reż. Mark Dindal, wyk. Chris Pratt 13.20 ★★★ Karate Kid – film przygodowy USA/Chiny 2010, reż. Harald Zwart, wyk. Jaden Smith, Jackie Chan, Taraji P. Henson	
16.15 Nasz nowy dom Ekipa przeprowadzi remont domu zagrożonego wilgocią i szkodliwym działaniem etemitu. Mieszkają tam 16-letnia Mariola chorująca na mukowiscydozę oraz jej mama.	
17.30 Awantura o kasę – teleturniej	
18.50 Wydarzenia	
19.35 Państwo w państwie – program publicystyczny	
20.00 Duchy w Wenecji ★★★★★ – film kryminalny USA/W. Bryt./Włochy 2023 Reż. Kenneth Branagh, wyk. Kenneth Branagh, Michelle Yeoh, Jamie Dornan	
22.15 Dorwać byłą – komedia romantyczna USA 2010 Reż. Andy Tennant, wyk. Jennifer Aniston, Gerard Butler, Christine Baranski Były policjant, obecnie łowca nagród, dostaje zlecenie na byłą żonę, znaną dziennikarkę. Problem w tym, że wykryła ona korupcję w policji i obojgu grozi niebezpieczeństwo...	
0.45 Poranek kojota – komedia ★★★ Polska 2001	

TVN	DVB-T
5.05 Jak to jest zrobione? 5.45 Uwaga! 6.00 Batwheels – serial animowany 6.15 Ukryta prawda 7.10 Magda gotuje Internet 7.45 Dzień Dobry TVN 11.30 Napad na Luwr 12.30 Co za tydzień 13.15 Bitwa o gości – reality show Polska 14.25 Studio PŚ 14.50 (L) Skoki narciarskie: PŚ mężczyzn w Ruce: 2. konkurs indywidualny na skoczni HS 142 – 1. seria	
15.55 Studio Pucharu Świata	
16.05 (L) Skoki narciarskie: Puchar Świata mężczyzn w Ruce: 2. konkurs indywidualny na skoczni HS 142 – 2. seria	
16.55 Studio Pucharu Świata	
17.20 The Floor – teleturniej	
17.55 Kuchenne rewolucje: Marklowice Górne – Przystań na Kępcę – reality show	
19.00 Fakty	
19.45 LEGO Masters. Kierunek Polska – program rozrywkowy	
20.55 Vabank – komedia kryminalna Polska 1981 Reż. Juliusz Machulski, wyk. Jan Machulski, Leonard Pietraszak, Witold Pyrkosz	
23.10 Diuna: Część druga – film przygodowy USA/Kanada/Arabia Saudyjska/Węgry/Włochy/Nowa Zelandia/Jordania/Gambia 2023 Reż. Denis Villeneuve, wyk. Timothée Chalamet, Zendaya, Rebecca Ferguson	
2.30 Superwizjer	
3.10 Szpital św. Anny (59)	
4.15 Uwaga! – magazyn	

TVN 7	DVB-T
6.30 New Looney Tunes 6.45 Zróbmy sobie dom 7.50 ★★★★★ W krzywym zwierciadle: Witaj Święty Mikołaju! – komedia USA 1989 9.55 Unboxing – Wielkie otwarcie 10.30 Ukryta prawda 13.30 Detektywi 15.35 ★★ Agencie, podaj łapę – komedia USA/Australia/Kan. 2001 17.40 ★★★★★ Piotruś: Wyprawa do Nibylandii – film USA/W. Bryt./Australia 2015, reż. Joe Wright 20.00 ★★★★★ Interstellar – film sf USA/W. Bryt./Kan. 2014, reż. Christopher Nolan, wyk. Matthew McConaughey 23.25 ★★★★★ Małe rzeczy – thriller USA 2021	
TVP Kultura	DVB-T
9.25 Modlitwa w kamieniu 10.05 Wielcy mistrzowie malarstwa 11.10 Wstęp wolny 11.25 Pan wzywał, Milordzie? (2) 13.00 Muzyka w zabytkach 14.00 W poszukiwaniu dobrego filmu 14.40 ★★★★★ Zabawna buzia – komedia USA 1957 16.35 Dobry tytuł 17.15 Studio Kultura – niedziela z... 18.05 Muzyka na dobry wieczór 19.10 Sopot 2003 na bis 20.00 ★★★★★ Powrót Różowej Pantery – komedia USA/W. Bryt. 1975 22.00 Moje życie w Rolling Stonesach 23.15 Wander to Wonder 23.30 Tego się nie robi kotu	
TVP Sport	DVB-T
7.50 Piłka nożna: Ruch Chorzów – Puszcza Niepolomice 10.00 Futbol totalny 11.25 (L) Piłka nożna: Olimpia Grudziądz – Unia Skiernewice 13.30 Studio 13.55 (L) Biatlon: PŚ w Östersundzie 15.25 Futsal: Mistrzostwa Świata kobiet na Filipinach: Podsum. 17.00 Studio 17.25 (L) Piłka nożna: KGHM Zagłębie Lubin – Jagiellonia Białystok 20.10 (L) Piłka nożna: Wisła Kraków – FKS Stal Mielec 22.15 Sportowy wieczór 22.50 Biatlon: PŚ w Östersundzie 0.15 Koszykówka: Eliminacje MŚ mężczyzn: Litwa – Włochy	

TV 4	DVB-T
5.30 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy 6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show 7.00 Galileo 11.05 #JesteśmyDlaDzieci 11.30 Miodowe lata (2, 21) 12.45 ★★★★★ Wielki mur – film fantasy USA/Chiny/Hongk./Australia/Kan./Jap. 2016, reż. Yimou Zhang, wyk. Matt Damon, Pedro Pascal, Willem Dafoe 14.55 Policjantki i policjanci (1361-1365) – serial obyczaj. Polska 20.00 Sprawiedliwi – wydział kryminalny (984-987) – serial krym. Polska 0.00 Gwiazdy kabaretu 2.05 STOP Drogówka 3.15 Interwencja	
TV Trwam	DVB-T
11.00 Kropelka radości 12.20 Warto zauważyć... 12.50 Natura obiektywnie 13.30 Msza święta 15.00 Dzielnia niewiasta 15.15 Mateczniki polskości 15.30 Wierzę w Boga 16.10 Historia PL 17.00 Dom w serce wpisany 17.30 Przelamując bariery 18.15 Rozmowy niedokończone 19.30 Manna z nieba 19.45 Modlitwa z udziałem dzieci 20.00 Informacje 20.20 Różaniec 21.00 Apel Jasnogórski 21.40 Polski punkt widzenia 22.00 Warto być ojcem 22.15 Głos serca (111) 23.00 Odpowiedzialni za Kościół	
TV Puls	DVB-T
5.00 Dyzur 6.00 Unforgettable: Zapisane w pamięci (5) – serial krym. USA 7.00 Kobra – oddział specjalny (12, 13) – serial sens. Niemcy 9.00 Taki jest świat – magazyn 10.00 Lombard. Życie pod zastaw (658, 660, 662, 664, 666, 920-924) – serial obyczaj. Polska 20.00 ★★ Transporter: Nowa moc – film sens. Fr. 2015 22.00 ★★★★★ Ultimatum – film sens. USA/Fr./Niemcy/Hiszp./Kan./Irl. 2023 23.50 ★★ Reguły zabijania – film sens. USA 2022 1.50 Dyzur 3.00 Taki jest świat	

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

JESIENNA MAJÓWKA NA LEWYM L4

Jesteśmy tytanami pracy, ale... tylko za granicą. W Polsce mamy „fenomen społeczny”, towarzyszący długim weekendom, jak ostatnio z 11 listopada. Lewe L4 i cztery dni laby.

Agnieszka Domka-Rybka

Wygląda na to, że jesteśmy wzorem wydajności i jakości pracy, ale pod warunkiem, że... wyjedziemy za chlebem do innego kraju. Krążą nawet takie anegdoty o naszych „złoty rączkach: „Co trzeba, to się zrobi, pan tylko mówi, co chcesz. Remont mieszkania, pralka do naprawy, a może potrzeba postawić nową ścianę? Czego tylko sobie życzysz, kierownik”. Dlaczego nie potrafimy tak dobrze pracować u siebie? Jesteśmy za to bardzo kreatywni na zwolnieniach lekarskich - jeden z mieszkańców regionu naprawiał na chorobowym ogrodzenie swojej posesji, a jak wpadł, tłumaczył, że „praca na świeżym powietrzu pomaga mu w walce ze stresem”.

Wielu naszych rodaków żyje w Irlandii - to jeden z najpopularniejszych krajów, w którym nasi zdomowili się na dobre. Według różnych szacunków, w zeszłym roku liczba Polaków wyniosła tam około 114-120 tysięcy. Do niedawna byliśmy największą mniejszością narodową na Zielonej Wyspie, ale od czasu wybuchu wojny na Ukrainie, więcej jest obywateli tego państwa.

Oczywiście, nie zmienia to faktu, że cała rzesza Polaków nie tylko musi tam gdzieś mieszkać, ale i zarabiać. Jak nas postrzegają irlandzcy pracodawcy?

- Oceniają nas bardzo dobrze, że jesteśmy pracownicy, solidni, uczciwi. Często mamy lepsze kwalifikacje niż osoby, z którymi wykonujemy te same obowiązki i przeważnie także od samych Irlandczyków - mówi Justyna, Polka pochodząca z Torunia, obecnie zatrudniona w irlandzkim urzędzie pracy, od 20 lat mieszkająca w Dublinie.

Nie tylko w Irlandii, ale również w wielu innych krajach, jak m.in. w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Holandii, Szwecji czy Norwegii, krajanie

z Polski są oceniani jako pracownicy i także np. bardziej elastyczni niż lokalna siła robocza. W ankietach o cudzoziemcach pojawia się przekonanie, że Polacy chętnie wykonują mniej atrakcyjne prace, na które miejscowi nie zawsze się zgadzają. Nasi szybko zdobywają doświadczenie, uczą się języka i rozwijają kompetencje, co poprawia ich pozycję zawodową. Są nawet badania, które wskazują, że w pewnym momencie zaczęli zarabiać więcej niż m.in. Brytyjczycy.

„Panie Kowalski, tutaj pracuje się do 15.00, a nie do nocy”

Swego czasu krążył taki dowcip o Polaku w Niemczech:

- Panie Kowalski, u nas pracuje się od 7.00 do 15.00!

- A ja myślałem, że od świtu do nocy, jak reszta. Bo reszta Polaków przyszła do pracy pół godziny wcześniej i wychodziła pół godziny później. Przecież Polak się nie obija.

A to już prawdziwa historia o Polaku w Norwegii.

- Jak to możliwe, że naprawiłeś wszystko w jeden dzień, a Norwegowie robią to w tydzień?

- Bo ja nie mam czasu kawy pić, od roboty tutaj jestem.

Podobno Norweg po tym wydarzeniu przestał pić kawę w pracy.

Wygląda na to, że jesteśmy wzorem wydajności i jakości pracy, ale pod warunkiem, że... wyjedziemy za granicę. Nie potrafimy tak dobrze pracować u siebie.

Jak wygląda wydajność pracy Polaków na tle Europy? Takie dane zbiera unijny Eurostat. W 2024 r. Polacy, z jednej strony, pracowali znacznie dłużej niż średnia w UE (38,9 godz. w tygodniu w porównaniu do 36 godzin), to ich efektywność była niższa, o czym świadczy niższe PKB na jednego mieszkańca w porównaniu ze średnią unijną. Wskaźniki efektywności pracy rosną,

Za granicą, jak tutaj w Dublinie, Polacy cieszą się opinią pracowitych i solidnych. Często mają wyższe kwalifikacje od innych cudzoziemców i chętnie zdobywają nowe.

ale są nadal niższe niż w krajach zachodnich, co sugeruje potrzebę inwestycji w innowacyjność i rozwój kompetencji, mimo silnego rynku pracy i w miarę niskiego bezrobocia (choć rośnie).

Za to jesteśmy niechlubnymi mistrzami w braniu lewych L4.

Prawie co trzeci Polak był przynajmniej raz na „udawanym” zwolnieniu. Trzy na cztery z nich wystawił lekarz NFZ - takie wnioski płyną z najnowszego badania „Lewe zwolnienia lekarskie” serwisu kariery LiveCareer.pl. U 68 proc. osób nieobecność trwała nie dłużej niż tydzień.

Najczęściej kłamią mężczyźni oraz osoby do 25. roku życia (w obu tych grupach odpowiedź twierdzącą wybrało 40 proc.). Lewe L4 są na: potrzebę odpoczynku (35 proc.), problemy rodzinne (14 proc.), złe relacje z szefem (14 proc.) oraz strach lub stres spowodowany obowiązkami w pracy (10 proc.).

Także niektórzy mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego wykorzystują L4 raczej nie na leczenie, skoro są zdrowi - mamy najnowsze dane.

- Od stycznia do września 2025 roku oddziały ZUS w Bydgoszczy i Toruniu prze-

prowadziły ponad 21,2 tys. kontroli zwolnień lekarskich. Efekt? Wstrzymano wypłatę 1,2 tys. zasiłków chorobowych o łącznej wartości ponad 2,2 mln zł - informuje Krystyna Michałek, regionalny rzecznik prasowy ZUS w Kujawsko-Pomorskiem. - Dodatkowo obniżono świadczenia po ustaniu zatrudnienia o 9,4 mln zł, co oznacza, że do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wróciło łącznie 11,7 mln zł.

Tegoroczne kontrole L4 w tym regionie pokazały, że część ubezpieczonych traktuje chorobowe jako okazję do dodatkowego zarobku lub wypoczynku w ciepłych krajach.

Bydgoski ZUS wysłedził liczne przypadki niewłaściwego wykorzystywania zwolnień. Podczas jednej z kontroli okazało się, że pracownik uzdrowiska, mimo orzeczonej niezdolności do pracy, uczestniczył w posiedzeniach rady nadzorczej. Inna osoba była w biurze przy biurku i tłumaczyła, że nie pracuje, a jedynie przegląda strony internetowe. Swoją obecność w firmie wyjaśniała tym, że jest to również jej miejsce zamieszkania. Jedna z ubezpieczonych osób w czasie zwolnienia wzięła udział w wycieczce na Cypr, zorganizowanej przez pracodawcę z pieniędzy Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zdarzył się też przypadek mężczyzny, który w okresie chorobowego prowadził imprezy okolicznościowe jako konferansjer i DJ oraz zamieszczał w internecie materiały promujące swoją działalność.

Z kolei kontrole toruńskiego oddziału ZUS zdemaskowały mężczyznę, który w trakcie zwolnienia lekarskiego ogłaszał w portalach internetowych, że wykonuje okolicznościowe sesje zdjęciowe, w tym plenerowe, podczas ślubów, wesel i innych imprez. Inny mężczyzna, korzystając ze zwolnienia, naprawiał ogrodzenie swojej posesji i tłumaczył, że praca na świeżym powietrzu pomaga mu w walce ze stresem. Zdarzył się również przypadek osoby, która w czasie chorobowego zorganizowała i wzięła udział w przyjęciu typu baby shower. Kolejny „chory”, pobierający świadczenie rehabilitacyjne w związku z chorobą kręgosłupa, wybrał się samochodem jako kierowca na lotnisko oddalone o 300 kilometrów od miejsca zamieszkania, aby odebrać członka rodziny.

Jednak ta kontrola zszokowała nawet ZUS - dotąd to najbardziej osobliwy przypadek

w kraju, który miał miejsce na Pomorzu. Właściciel zakładu pogrzebowego był w pracy, a na widok inspektorek ZUS schował się do trumny. Jak później relacjonowały urzędniczki, zdradził go kaszel. W pierwszej chwili przeżyły szok, czemu trudno się dziwić.

Jeden dzień wolny i krótkie wakacje

Kombinować to Polacy potrafią. I tak np. w tym roku Święto Niepodległości przypadło we wtorek, więc dla niektórych poniedziałkowe L4 stało się przepustką do małej „jesiennej majówki” między 9 a 12 listopada. Wystarczył jeden dobrze „wstawiony” dzień wolny, by stworzyć krótkie wakacje.

Ci, którzy nie mają już urlopu, coraz częściej sięgają po krótkie L4.

- „Mostkowanie”, czyli łączenie zwolnieniem chorobowym dni ustawowo wolnych od pracy, to zjawisko, które wraca jak bumerang - komentuje Mikołaj Zajac, prezes Conperio, polskiej firmy doradczą zajmującą się problematyką L4. - Nasi rodacy wykazują się ogromną kreatywnością: jedni „leczą się” w górach lub nad morzem, inni podczas kontroli zastawiani są przy pracach remontowych, w ogrodzie czy na zakupach. To swoisty fenomen społeczny, który od kilku lat obserwujemy regularnie przy okazji długich weekendów.

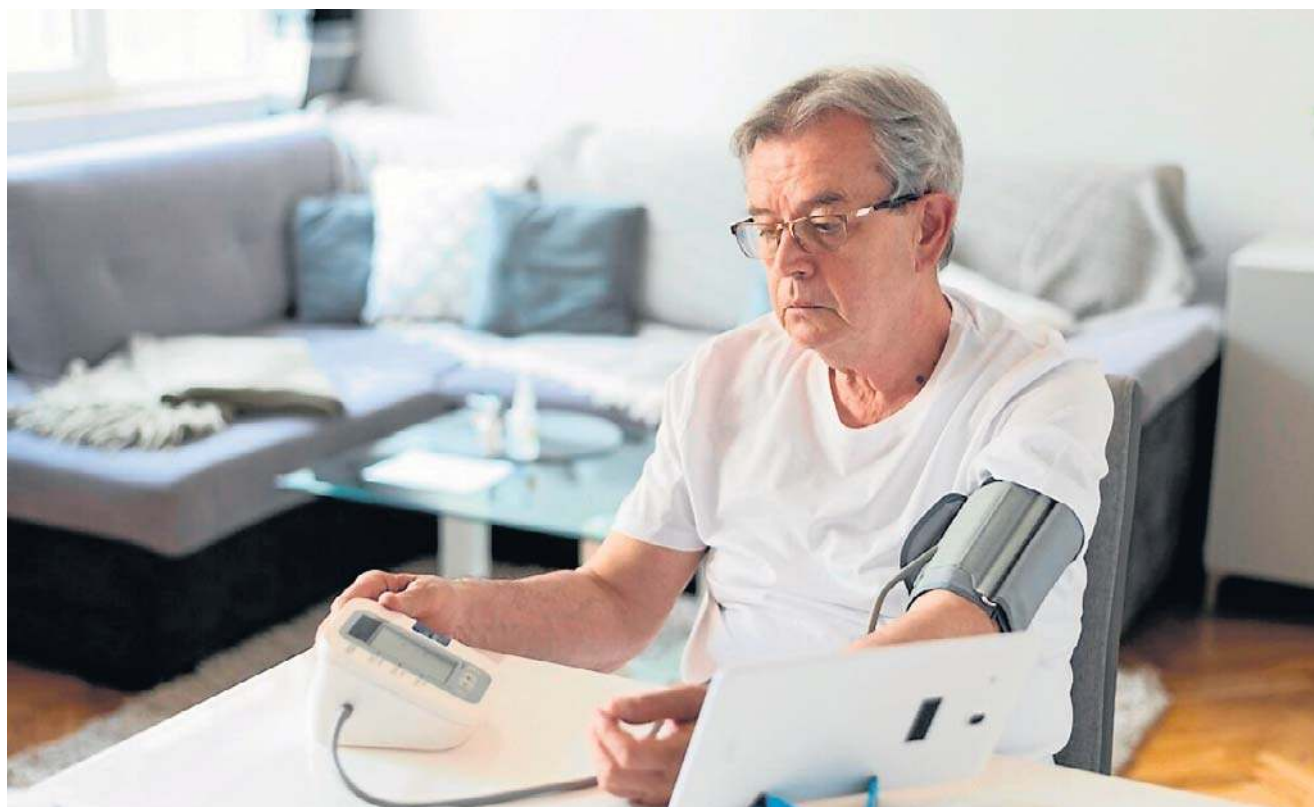
Według danych Conperio, aż 34 proc. zwolnień lekarskich w Polsce nosi znamiona nadużyć. W ubiegłym roku Polacy pobrali 27,4 mln zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy, co przełożyło się na 290 mln dni absencji - o 2,8 mln dni więcej niż rok wcześniej.

- Czy Polacy w Irlandii też tak chorują? - pytamy Justynę.

- Nie, na pewno nie! Albo chorujesz, albo pracujesz i zarabiasz. Podobno w Polsce, gdy kobieta zachodzi w ciążę, często z automatu bierze zwolnienie lekarskie i to nawet jak nic jej nie jest. A w Irlandii? W piątek byłam w pracy, a w sobotę po południu urodziłam córkę. I nie ma w tym nic nadzwyczajnego, bo to jest tutaj normalna sytuacja. ©©

JEDNA KONTROLA ZSZOKOWAŁA URZĘDNICZKI ZUS. WŁAŚCICIEL ZAKŁADU POGRZEBOWEGO SCHOWAŁ SIĘ DO TRUMNY, ALE ZDRADZIŁ GO... KASZEL.

Wahania ciśnienia przyczyną demencji? Mózg cierpi, gdy ciśnienie ciągle skacze

Badania naukowe dowodzą, że stabilizacja ciśnienia krwi może zapobiec rozwojowi demencji.

Monika Górska
monika.gorska@polskapress.pl

Szybkie wahania ciśnienia krwi mogą prowadzić do wczesnych symptomów degeneracji mózgu u osób starszych, mimo iż ogólne ciśnienie pozostaje dobrze kontrolowane i jest w normie.

Badania przeprowadzone przez naukowców z University of Southern California wskazują na związek między zmiennością ciśnienia krwi a uszkodzeniem mózgu. „Dynamiczna niestabilność” ciśnienia krwi, obserwowana w krótkich odstępach czasu, jest powiązana z utratą tkanki mózgowej w obszarach odpowiedzialnych za pamięć i funkcje poznawcze.

Profesor gerontologii i medycyny w USC Leonard Davis School, starszy autor badania Daniel Nation zauważył, że nawet przy prawidłowym średnim ciśnieniu krwi zmienność między uderzeniami serca może obciążać mózg.

– Te wahania z chwili na chwilę wydają się związane z tymi samymi rodzajami zmian w mózgu, które obserwujemy we wczesnej neurodegeneracji – powiedział Daniel Nation.

To nowe podejście pokazuje, że różnice między uderzeniami serca mogą być równie istotne jak ogólne wartości ciśnienia. Chociaż od lat wiemy, że wysokie ciśnienie krwi zwiększa ry-

zyko demencji, najnowsze badania skupiają się na nowym, cichym zagrożeniu: zmienności ciśnienia krwi. Dowody sugerują, że to właśnie gwałtowne wahania – gdy ciśnienie wzrasta i spada w krótkim czasie – mogą obciążać małe naczynia krwionośne w mózgu i upośledzać stały przepływ krwi. To odkrycie zmienia podejście do profilaktyki demencji.

Zmienność ciśnienia krwi, jak mówi Daniel Nation, „nie jest statyczna, stale dostosowuje się do potrzeb organizmu”. Jednak w miarę starzenia się ta regulacja może być mniej dokładna, co prowadzi do przedwczesnego starzenia naczyń krwionośnych i potencjalnego uszkodzenia mózgu. Te nadmierne wahania mogą zmniejszać zdolność naczyni do dostarczania stałego przepływu krwi, obciążając małe naczynia w mózgu.

Badanie wykorzystało średnią rzeczywistą zmienność oraz wskaźnik sztywności tętnic do oceny „dynamicznej niestabilności ciśnienia krwi”. Badanie obejmowało 105 osób, których zmienność ciśnienia była monitorowana w krótkich odstępach, co dostarczyło nowych wglądów w sposób, w jaki ciśnienie krwi może wpływać na zdrowie mózgu.

Badanie wykazało, że osoby z wysokim stopniem zmienności ciśnienia krwi i sztywności tętnic mają mniejszą objętość hipokampa i kory śródwęchowej,

kluczowych obszarów mózgu odpowiedzialnych za uczenie się i pamięć. Co więcej, te same osoby miały wyższy poziom neurofilamentów lekkich (NfL), co wskazuje na uszkodzenie komórek nerwowych.

To sugeruje, że zmienność ciśnienia krwi może być kluczowym czynnikiem ryzyka dla zdrowia mózgu, niezależnie

WARTO WIEDZIEĆ

Przepis na prawidłowe ciśnienie krwi

Na utrzymywanie ciśnienia na właściwym poziomie znaczący wpływ ma przede wszystkim styl życia oraz aktywność fizyczna. – Stosując szeroką gamę ćwiczeń lub czynności, takich jak ćwiczenia cardio, rozciągające, związane z postawą ciała, a także wymagające zaangażowania psychicznego, emocjonalnego i dotyczące duchowości, można naprawić osiągnąć wiele korzyści dla ciała. Obejmuje to zmniejszenie stresu, większą jasność umysłu, lepszy wskaźnik masy ciała, niższy poziom cholesterolu, lepszą tolerancję glukozy i utrzymanie ciśnienia krwi na prawidłowym poziomie – zaznacza kardiolog, dr Rigved V. Tadvalkar.

od ogólnych wartości. Zmiany te były bardziej widoczne po lewej stronie mózgu, co potwierdza wcześniejsze badania o większej podatności lewej półkuli na uszkodzenia.

Dzięki tej nowej wiedzy możliwe będzie opracowanie nowych strategii zapobiegania chorobom neurodegeneracyjnym, takim jak różne rodzaje demencji. – Tradycyjnie koncentrowaliśmy się na obniżaniu średnich wartości ciśnienia krwi. Jednak to badanie sugeruje, że powinniśmy również zwracać uwagę na to, jak stabilne jest ciśnienie krwi w danej chwili. Zmniejszenie tych wahań może pomóc chronić mózg, nawet u osób, których średnie odczyty wyglądają dobrze – powiedział Trevor Lohman, adiunkt neurologii i geriatrici na Uniwersytecie Południowej Kalifornii oraz pierwszy autor badania.

Możliwe interwencje obejmują zmiany w stylu życia, takie jak regularne ćwiczenia, odpowiednie zarządzanie stresem oraz dostosowanie godzin przyjmowania leków, co może przyczynić się do spowolnienia starzenia się mózgu i zmniejszenia ryzyka demencji.

– Nasze wyniki podkreślają, jak ściśle powiązane są serce i mózg. Utrzymanie stałego, prawidłowego przepływu krwi może być jednym z najlepszych sposobów wspierania zdrowia mózgu w miarę starzenia się – zaznaczył Lohman. ©

AUTOREKLAMA

strefa
BIZNESU.pl

Know-how
w dobrym biznesie

strefabiznesu.pl

REKLAMA

0011432798

Czarny Bór, 14.11.2025 r.

Wójt Gminy Czarny Bór

ogłasza

II przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie Borówno, gmina Czarny Bór, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka:

- nr **142/2** o pow. 0,1737 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Wałbrzychu prowadzona jest księga wieczysta nr SW1W/00074498/5, stanowiącej własność gminy Czarny Bór.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wsi Czarny Bór i Borówno – obszar „A”, uchwalonym przez Radę Gminy Czarny Bór uchwałą Nr X/44/2011 z dnia 17 października 2011 r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 stycznia 2012 r., poz. 93, działka nr 142/2 znajduje się w jednostce terenowej oznaczonej na rysunku planu symbolami:

- 37MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 7KDD – tereny dróg publicznych – droga dojazdowa.

Nieruchomość posiada dostęp do drogi publicznej

Cena wywoławcza działki nr 142/2 wynosi 93.364,00 zł + podatek VAT w stawce 23%.

Termin i miejsce przetargu: Przetarg odbędzie się w dniu 15.01.2026 r. o godzinie 9⁰⁰ w siedzibie Urzędu Gminy w Czarnym Borze przy ul. Głównej 18 – sala nr 5.

Wysokość wadium, forma, termin i miejsce jego wniesienia: Wadium w pieniądzu w wysokości 12.000,00 zł należy wpłacić na rachunek Gminy Czarny Bór nr 67 8359 0001 0023 7158 2000 0006 Bank Spółdzielczy, nie później niż do dnia 12.01.2026 r.

Za dokonanie wpłaty uznaje się dzień wpływu środków na rachunek bankowy Gminy Czarny Bór.

Ogłoszenie o przetargu zostanie opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Czarnym Borze (www.bip.czarny-bor.pl).

REKLAMA

0011435531

REKLAMA

0011431233

Wójt Gminy Czarny Bór informuje,

że na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Czarnym Borze wywieszono ogłoszenie w sprawie zatwierdzenia wykazu nr 45/2025 nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy na cele nierolne w drodze bezprzetargowej, na okres 3 lat.

Kupię
ciągniki, przyczepy, maszyny rolnicze.
Tel. **535 135 507**

REKLAMA

0011244330

ZŁOMOWANIE POJAZDÓW
tel. **600 609 606**

Wszystkie formalności załatwiamy na miejscu
Płatność gotówką od ręki
Wydajemy zaświadczenie o demontażu
Odbieramy własnym transportem

Stacja demontażu pojazdów | Czarkowo 16 | 64-125 Poniec

Krzyżówka panoramiczna

mieszkańcy
kraju z Flo-
rencją

kontroler pu-
blikacji

przełożony
francuski port
wojenny

plynie przez
Rosario

krótki miecz

narciarska
ewolucja

szyfrator

przyrząd
geodezyjny

Grzegorz,
aktor z
„Rancza”
za sterami
awionetki

pokój
mnicha
miesiąc
Amora

szkic
autor ostat-
niej woli

barka bez
napędu

czeski
złoty

część
garnitu-
ru

mon-
golski
władca

scho-
wek,
zakątek

Bob, piosenkarz
z USA
model
Poloneza

10

12

13

3

9

2

4

7

5

8

1

16

14

6

15

11

targowa
lub spor-
towa

rybka
akwa-
riowa

szlam,
muł

rolniczy
stan w USA

część
spłaty
długu

plonie
w
świecy

modląca
się
postać
w
sztuce
sprze-
ciw,
protest

Wolfgang
...
Mozart

gruby
koc

alkohol
etylowy

tkanina
ścienna

akwen
z
karpiami

reżym
„wenty-
lator”

ślalom-
istka
hono-
rowa

gruby
koc

alkohol
etylowy

tkanina
ścienna

akwen
z
karpiami

reżym
„wenty-
lator”

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 16 utworzą rozwiązanie – dokończenie dowcipu z okienka.

Krzyżówka A-Ż

Każdy odgadnięty wyraz (w nawiasie liczba liter) zaczyna się literą poprzedzającą określenie. Miejsce wpisywania – do odgadnięcia. Litery w polach z kropką, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

A) roślina lecznicza, kupałnik górski (6).

B) Castell del Remei lub Chardonnay (5,4).

C) atrybut świętej Weroniki (6).

D) pierwsza w operowym zespole (4).

E) popularny kabaret z Wrocławia (5).

F) w portfelu Węgierki (6).

G) rusza się jak mucha w smole, maruder, (8).

H) pasmo górskie z Mount Everest (8).

I) najludniejsze państwo świata (5).

J) członek młodzieżowych hufców pracy (5).

K) w mitologii rzymskiej bóg i uosobienie miłości (7).

Ż

A

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

L) najsłynniejszym był Arys-
toteles (5).

Ł) przepływa przez Drezno
i Pardubice (4).

M) owoc kasztana jadalnego (5).

N) wnęka w murze (5).

O) festiwalowe miasto nad
Odrą (5).

P) kraina w Argentynie i Chile
(9).

R) imię Gonery, polskiego
aktora (6).

S) górski strumyk, ruczaj (6).

T) rysunek na skórze (6).

U) strój okrywający ludzkie
ciało (7).

W) okręt na dnie Atlantyku (4).

Z) śnieżny pagórek (5).

Ż) jedno z najważniejszych
zbóż chlebowych (4).

Krzyżówka z hasłem

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

Litery z pól ponumerowanych w prawym dolnym rogu od 1 do 22 utworzą rozwiązanie – myśl Menandera.

Poziomo:

3) letnie ferie,
7) dotkliwa porażka,
8) miejski zieleńiec,
9) partyjny aktywista,
10) pracuje przy krosnach,
12) bułka z szynką,
14) król czcionki drukarskiej,
16) żelazna rezerwa,
19) trunek na apetyt,
20) zupa na zakwasie,
21) Polak dla Polaka,
22) uroczysty utwór muzyczny.

Pionowo:

1) subtelny przytyk,
2) lekkomyślna wyprawa,
3) np. Jurko Bohun,
4) poniesiony wydatek,
5) zapłonowa w aucie,
6) największy kontynent,
11) jeden z gatunków filmowych,
12) gatunek pająka,
13) niewielki dipol,
15) miasto w Turygnii (Niemcy),
17) część stacji kolejowej,
18) kiesa, kabza.

halastra,
motloch

obrząd,
cere-
monia

składnik
skał
metamor-
ficznych

węgierski
złoty

smukłe
drzewo
liściaste

WIRÓWKA
PANORAMICZNA

postawa
w
gim-
nastyce

dobrze
strony
charak-
teru

z kodem
na ko-
pertach

Zawisza
Czarny

stolica
Armenii

Początek wpisywania odgadniętych wyrazów w polach z kreską, kierunek zegarowy. Litery w oznaczonych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie – tytuł programu telewizyjnego.

Duet jolek

5

10

12

7

8

11

1

2

13

4

9

6

W diagramach ujawniono niektóre litery. Litery z pól ponumerowanych od 1 do 13 utworzą rozwiązanie – imię i nazwisko aktora.

W przypadkowej kolejności:

– podnieta, zachęta
– fantowa lub pieniądze
– święty patron zakochanych
– malinowy lub śliwkowy
– polski autobus
– japoński rycerz

– dzieli się na ząbki
– lokum dla bobrów
– strofa ośmiowersowa
– dawne auto wyścigowe
– André, autor „Doli człowie-
czej”
– schówek w marynarce

Logogryf

1

2

3

4

5

Litery w polach z kropką, czytane kolumnami, utworzą rozwiązanie – tytuł filmu.

1) kraj z Tyrolem,
2) brak szczęścia,
3) zespół pięciu muzyków,
4) męska fryzura,
5) wiec wyborczy.

Szyfr

10

11

12

1

14

4

8

5

7

2

3

9

6

13

Litery z pól od 1 do 14 utworzą rozwiązanie: tytuł piosenki.

Poziomo:

10) ostry dźwięk, gwizd,
2) stała opłata urzędowa.

Pionowo:

10) pocisk do fuzji,
14) część twierdzenia.

Krzyżówka

1

2

3

4

5

6

1

3

4

2

5

Litery z pól ponumerowanych w prawym dolnym rogu od 1 do 6 utworzą rozwiązanie.

Poziomo:

4, 5, 6) druh, towarzysz,

Pionowo:

1) oklepiane słowa, frazes,
2) farba emulsyjna o spoiwie organicznym,
3) potocznie: duży, elegancki samochód osobowy.

Rozwiązania

Krzyżówka panoramiczna: Ale nie skończył; A-Ż: dynastia; hasłem: Czas zawsze prawdę ujawni; wirówką panoramiczną; duet jolek: Tomasz Karolak; szyfr: „Strefa interesów”; logogryf: „Strefa interesów”; krzyżówka: „Staruszek świat”.

eprasa.pl 4fe9fdb628